

PF

Tm Ns

Servicedocument Toetsmoment 2
(TM2)

Pensioenfederatie

De Pensioenfederatie is de overkoepelende belangenbehartiger van bijna alle Nederlandse pensioenfondsen.

Zij vertegenwoordigt namens 149 pensioenfondsen de belangen van ongeveer:

- 6,4 miljoen deelnemers
- 3,9 miljoen gepensioneerden
- 8,4 miljoen gewezen deelnemers.

Het overgrote deel van alle werkenden is aangesloten bij een collectief pensioenfonds.

De pensioenfondsen van de Pensioenfederatie beheren samen circa 1.600 miljard euro.

(Cijfers per 31-12-2023)

Contactinformatie

Prinses Margrietplantsoen 90
2595 BR Den Haag

Postbus 93158
2509 AD Den Haag

T + 31 (0)70 76 20 220
info@pensioenfederatie.nl
www.pensioenfederatie.nl

© Overname van tekst(delen) uit deze uitgave is mogelijk na toestemming van de Pensioenfederatie. Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

Pensioenfederatie,
Den Haag, november 2024

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Aanleiding en wettelijk kader	5
	2.1 Wettelijke bepalingen	5
	2.2 Uitgangspunten	6
3	Beheerst invaarproces	8
	3.1 Inleiding	8
	3.2 Voorbereidende werkzaamheden	10
4	Stappen Toetsmoment 2	15
	4.1 Stap 0 – Vaststellen FTK-eindbalans	15
	4.2 Stap 1 – Beschikbaar vermogen bepalen voor het toepassen van de standaardregel (de ‘waterval’)	16
	4.3 Stap 2 – Toepassen van de standaardregel	20
	4.4 Stap 3 – Het onder voorwaarden eventueel afwijken van de uitkomsten van de standaardregel	23
5	Bijlagen	25
	5.1 Invaren gedurende het jaar	26
	5.2 Actuariële waarderingsaandachtspunten	29
	5.3 Beoordeling regelingskenmerken (FTK) en waardering i.r.t. Wtp	35
	5.4 Begrippenlijst	37
	5.5 Voorbeeld Financiële verantwoording inzake de verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment (DD-MM-202X)	38
	5.6 Guidance AG “het tweede toetsmoment”	41

1

Inleiding

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel moet zorgvuldig en goed verlopen. Pensioenuitvoerders moeten het gezamenlijke vermogen verdelen in persoonlijke pensioenvermogens (hierna: PPV's). Deelnemers moeten erop kunnen vertrouwen dat deze omzetting juist en volledig gebeurt. En dat zij krijgen waar zij recht op hebben.

¹ [Kader datakwaliteit \(pensioenfederatie.nl\)](https://pensioenfederatie.nl)

² De term pensioenuitvoerder omvat pensioenfondsen, verzekeraars en premiepensioeninstellingen.

³ Het Kader Datakwaliteit heeft alleen betrekking op de pensioenuitvoerders die invaren en is daarom alleen van toepassing op bedrijfstakpensioenfondsen (BPF), Ondernemingspensioenfondsen (OPF), Beroepspensioenfondsen (BerPF) en Algemeen Pensioenfondsen (APF) die besluiten om in te varen.

Het Kader Datakwaliteit¹ helpt pensioenuitvoerders² die willen invaren³ om de datakwaliteit op een consistente en aantoonbare manier te onderbouwen en te waarborgen. Het Kader Datakwaliteit richt zich op Toetsmoment 1 (hierna: TM1) en beschrijft zes fasen, met daarbinnen verschillende uit te voeren werkzaamheden. Toetsmoment 2 (hierna: TM2) geeft invulling aan de wijze waarop datakwaliteit tijdens en na de transitie aantoonbaar geborgd is.

Dit servicedocument beschrijft voor TM2 een aantal stappen met acties. Het is aan de pensioenuitvoerder om vast te stellen en te onderbouwen of er nog aanvullende werkzaamheden, naast die genoemd in dit servicedocument, nodig zijn om een beheerste transitie te kunnen waarborgen. En zo ja, welke acties. Dit is afhankelijk van de eigen organisatie, de interne beheersing en de risico's van de pensioenregelingen die de pensioenuitvoerder uitvoert.

We hebben dit servicedocument geadresseerd aan het bestuur van de pensioenuitvoerder, als eindverantwoordelijke voor de transitie. In de praktijk voeren pensioenuitvoerder en pensioenuitvoeringsorganisatie (hierna: PUO) de stappen samen uit, op een manier die past bij de onderlinge werkverdeling.

In dit document zijn handvatten voor pensioenuitvoerders uitgewerkt om invulling te geven aan TM2.

Tot slot: we gebruiken in dit servicedocument de termen invaren en transitie door elkaar, ze hebben in de basis dezelfde betekenis.

2

Aanleiding en wettelijk kader

⁴ Met dank aan De Nederlandsche Bank (DNB), Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en Koninklijk Actuariel Genootschap (AG) voor hun feedback die in deze versie is verwerkt.

2.1

Het doel van dit servicedocument⁴ is een eenduidige richting aan TM2 geven. Dit sluit aan op de 'tenminste...'-formulering van artikel 46 lid 4 sub b Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (hierna: Besluit PW en Wvb).

Wettelijke bepalingen

Artikel 46 lid 3 en 4 Besluit PW en Wvb gaan over de datakwaliteit voor, tijdens en na invaren. Dit is de wettelijke basis voor TM2.

Artikel 46 lid 3 luidt:

Een fonds neemt een analyse op ten aanzien van:

- a operationele en IT-risico's waaronder de continuïteit en betrouwbaarheid van de dienstverlening voor, tijdens en na de transitie en de beheersing van deze risico's;
- b de beschikbaarheid van data voor, tijdens en na de transitie en de beheersing van de risico's hierbij;
- c de datakwaliteit voor, tijdens en na de transitie en de beheersing van de risico's hierbij;
- d de procesbeheersing en de beheersing van de risico's hierbij waarbij tevens de onderbouwing van de risicoanalyse die na de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen (hierna: Wtp) is uitgevoerd wordt opgenomen;
- e de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden en de beheersing van deze risico's; en
- f de financiële risico's en de beheersing van deze risico's.

Artikel 46 lid 4 luidt:

Een fonds moet kunnen aantonen dat de datakwaliteit voor, tijdens en na de transitie geborgd is. Dit doet zij door het uitvoeren van een risicoanalyse als bedoeld in het derde lid, onderdeel c. Een fonds dat besluit tot een collectieve waardeoverdracht van de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten geeft tevens aan hoe zij de kwaliteit van de data zeker stelt voor, tijdens en na de transitie. Dat doet zij door:

- a voorafgaand aan het indienen van het implementatieplan een externe accountant of een externe IT-auditor opdracht te geven werkzaamheden te verrichten waarmee het fondsbestuur in staat wordt gesteld een oordeel te vormen over de juistheid en volledigheid van de relevante pensioendata benodigd voor de transitie waarbij de resultaten van de bevindingen van de accountant of de IT-auditor, de wijze waarop de eventuele bevindingen zijn opgevolgd en de oordeelsvorming van het fonds dienen opgenomen te worden in het implementatieplan of meegestuurd te worden bij indiening van het implementatieplan bij De Nederlandsche Bank; en

- b na de transitie een externe accountant opdracht te geven een oordeel te vellen over de juistheid en volledigheid van de transitie, waaronder tenminste de berekeningen die ten grondslag liggen aan de verdeling van vermogens en, indien van toepassing, het compensatiedepot, de solidariteitsreserve of de risicodelingsreserve bij invaren.

Artikel 46 lid 4 letter a is het wettelijk kader voor TM1. Hierover gaat het Kader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie.

Artikel 46 lid 4 letter b is het wettelijk kader voor TM2. Hierover gaat dit servicedocument. Naast dit servicedocument zijn er meer documenten met raakvlakken met TM2. We verwijzen in ieder geval naar:

- Good Practice: Inhoudsopgave implementatieplan pensioenfonds, de Wtp Factsheet: Inhoud implementatieplan pensioenfondsen
- Good practices van DNB inzake de nadere invulling pensioenbeheer in het implementatieplan
- Assurance verklaringen in het kader van de Wtp IT-transitie
- Guidance AG: Het tweede toetsmoment
- Invaarsjabloon van DNB

2.2

Uitgangspunten

Wij baseren dit servicedocument op de volgende uitgangspunten:

- 1 Dit servicedocument is uitgewerkt vanuit de transitie van DB naar DC.
- 2 TM2 is onderdeel van een breder beheersingskader, waarin wordt toegezien op het beheerste verloop van de uitgevoerde transitie. Het implementatieplan (dat, inclusief opvolging gegeven te hebben aan DNB-voorschriften en bevindingen, is vastgesteld door het bestuur van de pensioenuitvoerder) is de basis voor TM2. De pensioenuitvoerder heeft een integrale en beheerste bedrijfsvoering. Dat betekent dat de pensioenuitvoerder het vermogen en resultaat én de rechten van de deelnemers juist, volledig en tijdig registreert. Ook treft de pensioenuitvoerder alle IT-beheersmaatregelen die horen bij de verschillende 'good practices' en verordeningen.
- 3 De pensioenuitvoerder heeft kennisgenomen van de Good practices van DNB inzake assurance verklaringen ten aanzien van de Wtp IT transitie:
 - Good practice #1: de scope van de assurance-opdracht scherp afbakenen
 - Good practice #2: het gebruik van een zekerheidsniveau passend bij de opdracht
 - Good practice #3: inzicht in uitkomsten assurance vóór daadwerkelijk invaren
 - Good practice #4: ook impact en invloed mogelijk bij een gezamenlijke opdrachtverstrekking

- 4 Bij het indienen van het implementatieplan moet een pensioenuitvoerder de resultaten meesturen van het rapport van de overeengekomen specifieke werkzaamheden (AUP) datakwaliteit (stap 5 uit het Kader Datakwaliteit) dat door een externe accountant of IT-auditor is verricht. Ook moet de pensioenuitvoerder toelichten hoe het de gerapporteerde bevindingen opvolgt. Uit deze toelichting moet onder andere blijken welke impact de bevindingen op het invaarbepaald hebben. En hoe en wanneer deze bevindingen zijn opgelost. Zodat het bestuur het invaarbepaald neemt op basis van de juiste berekeningen en de juiste en volledige data vóór het daadwerkelijke invaren beschikbaar zijn. Dit betekent dat bevindingen die wijzen op materiële tekortkomingen in de data, waardoor de voor het invaarbepaald benodigde berekeningen een onjuist beeld kunnen geven, vóór het nemen van het invaarbepaald moeten zijn opgelost. De overige bevindingen moet de pensioenuitvoerder voor de beoogde invaardatum opgelost hebben.
- 5 Als onderdeel van het reguliere jaarwerk zijn de financiële en actuariële grondslagen getoetst op basis van besluiten die uit hoofde van de transitie naar de Wtp zijn genomen door de pensioenuitvoerder. Het effect van deze besluiten is onderdeel van de FTK-eindbalans.
- 6 De NBA stelt generieke guidance⁵ voor de relevante assurance-opdrachten, voor de onafhankelijke accountants op. Met als doel uniformiteit in de interpretatie van de wetgeving, vertaald naar de rapportages van de onafhankelijke accountants, te krijgen.
- 7 Het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) heeft een guidancedocument gemaakt over de rol van de certificerend actuaaris bij TM2 (zie bijlage 6). Het AG komt nog met generieke guidance voor de certificerend actuarissen. Met als doel een uniforme werkwijze te krijgen.
- 8 Het bestuur van de pensioenuitvoerder heeft het (actuarieel) omrekenformularium vastgesteld en opgenomen in het implementatieplan.

⁵ We verwijzen naar de (onderhanden) NBA-handreikingen 1144: Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen, en 1120: Gebruikmaken van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris bij de controle van de jaarrekening en staten van pensioenfondsen.

3

Beheerst invaarproces

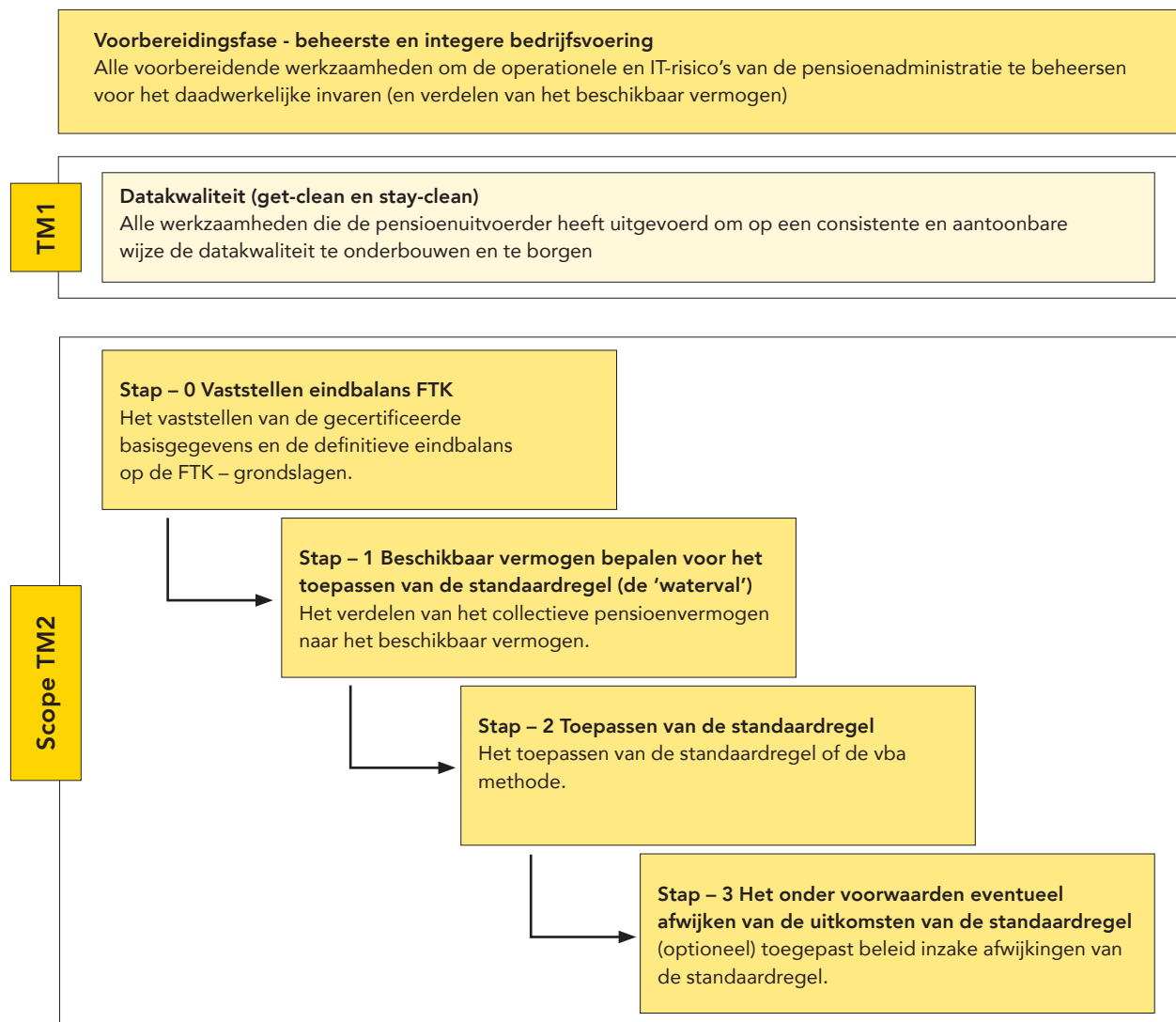
3.1

Inleiding

Om een juiste en volledige transitie te borgen en te voldoen aan de wettelijke vereisten doorloopt een pensioenuitvoerder voor TM2 de volgende stappen:

- Stap 0. Vaststellen FTK-eindbalans
- Stap 1. Beschikbaar vermogen bepalen voor toepassen van de standaardregel (de 'waterfall')
- Stap 2. Toepassen van de standaardregel
- Stap 3. Het onder voorwaarden eventueel afwijken van de uitkomsten van de standaardregel

We werken deze stappen voor TM2 hieronder uit. Voor de volledigheid lichten we ook de voorbereidingsfase kort toe.

Figuur 1 Scope TM2

Stap in het proces	Output vanuit de pensioenuitvoerder	Assurance van de onafhankelijke accountant en/of certificerend actuaris
Vorbereidingsfase	Alle producten die de pensioenuitvoerder heeft betrokken in haar besluitvorming om te starten met het invaarproces (inclusief de notulen van de daadwerkelijke besluitvorming)	De pensioenuitvoerder bepaalt samen met de onafhankelijke accountant en de certificerend actuaris waar betrokkenheid in de voorbereidingsfase gewenst is.
Stap 0 – Vaststellen FTK-eindbalans	Jaarverslag bestaande uit: bestuursverslag, de FTK-jaarrekening en overige gegevens. Verantwoording FTK-basisgegevens die ten grondslag liggen aan de berekening van de FTK-voorziening pensioenverplichtingen t.b.v. de FTK-jaarrekening.	Accountant – Controleverklaring bij de FTK-jaarrekening (COS 700). Accountant – Assurancerapport bij de FTK-basisgegevens (COS 3000A). Hierbij wordt een redelijke mate van zekerheid verkregen. Certificerend actuaris – Actuariële verklaring bij de FTK-jaarrekening.
Stap 1 – Beschikbaar vermogen bepalen voor toepassen van de standaardregel	Financiële verantwoording met de bepaling en verdeling van het pensioenvermogen op het invaarmoment.	Accountant – Controleverklaring (COS 800) bij de financiële verantwoording van de verdeling van het pensioenvermogen op het invaarmoment. Certificerend actuaris – Actuariële verklaring bij invaren.
Stap 2 – Toepassen van de standaardregel	Aanspraken individuele deelnemers * (actuarieel) omrekenformularium conform het implementatieplan = het persoonlijk pensioenvermogen (PPV)	Accountant – Assurancerapport bij PPV (COS 3000A). Hierbij wordt een redelijke mate van zekerheid verkregen. Certificerend actuaris – Actuariële verklaring bij invaren.
Stap 3 – Het onder voorwaarden eventueel afwijken van de uitkomsten van de standaardregel	Persoonlijk Pensioenvermogen (PPV) uit stap 2 * (actuarieel) omrekenformularium conform het implementatieplan = het aangepaste persoonlijk pensioenvermogen (PPV).	Accountant – Assurancerapport (COS 3000A) bij het aangepast PPV (inclusief de verwerking van het afwijken van de uitkomsten van de standaardregel). Hierbij wordt een redelijke mate van zekerheid verkregen. Certificerend actuaris – Actuariële verklaring bij invaren.

TM2 bestaat uit twee assurancerapporten: de COS 800 en COS 3000A. Dit servicedocument beschrijft de stappen die een pensioenuitvoerder bij de uitvoering en de beoordeling van de transitie volgens de wettelijke bepalingen samen met zijn uitbestedingspartijen moet doorlopen.

3.2 Voorbereidende werkzaamheden

In deze paragraaf beschrijven we de voorbereiding op stap 1, 2 en 3, (de 'voorbereidingsfase – beheerste en integere bedrijfsvoering' uit paragraaf 3.1.).

3.2.1 Datakwaliteit (TM1)

De op het moment van invaren bekende nog uit te voeren activiteiten conform het Plan van Aanpak volgend uit TM1 zijn afgerond. Daarnaast heeft de pensioenuitvoerder een inschatting gemaakt van het effect van de herstelacties die hij eventueel nog moet uitvoeren (zoals terugwerkende-kracht-mutaties). De pensioenuitvoerder heeft een risicobeoordeling uitgevoerd en deze meegenomen in de besluitvorming over de start van het invaarproces.

3.2.2 Pensioenbeheersysteem

De pensioenuitvoerder heeft analyses uitgevoerd op de nieuwe en/of gewijzigde processen vanuit het perspectief van de nieuwe regeling. Ook heeft de pensioenuitvoerder de impact van deze aanpassingen vertaald naar de beheersomgeving (volgens een Standaard ISAE-3402). Waar nodig verkrijgt de pensioenuitvoerder een Type I-verklaring (opzet en bestaan) voor de livegang van de nieuwe regeling.

Andere aandachtspunten die de pensioenuitvoerder moet meenemen in de voorbereiding van het nieuwe systeem zijn onder andere:

- 1 Vertrouwelijkheid van data bij verwerking in IT-systemen en databases
- 2 Beveiligingsaspecten (wijzigingsbeheer en autorisatiemanagement)
- 3 Reproduceerbaarheid van stappen en processen
- 4 Testwerkzaamheden (gebruikers-acceptatieaspecten en ketentesten)

3.2.3 Uitvoeren van de conversie naar PPV

De conversieprogrammatuur zorgt voor de juiste en volledige omzetting van aanspraken en rechten naar het PPV van de deelnemers. De pensioenuitvoerder moet het (actuarieel) omrekenformularium dat onderdeel is van het implementatieplan moet juist en volledig implementeren en testen. Het is belangrijk dat de pensioenuitvoerder deze controles in het proces kan aantonen. Dit vereist een goede vastlegging van de uitgevoerde werkzaamheden om zo tot een 'audit trail' te komen.

Om te komen tot de 'audit trail' documenteert een pensioenuitvoerder de volgende stappen:

- Het formuleren en valideren van de rekenregels voor het conversieprogramma (paragraaf 3.2.4)
- Het bepalen van maatregelen voor de controle van de juistheid en volledigheid van de omzetting (paragraaf 3.2.5)
- Het uitvoeren van een schaduwberekening voor de controle van de omzetting (voorbeeld) (paragraaf 3.2.6)
- Het inrichten en testen van het conversieprogramma voor de omzetting (paragraaf 3.2.6)

Het invaren is voor alle pensioenuitvoerders een eenmalig proces. Het belang voor deelnemers is groot, pensioenuitvoerders moeten het dus zorgvuldig uitvoeren. Het doorlopen van bovenstaande stappen moet het mogelijk maken om een onafhankelijk oordeel te vellen over de uitvoering van de transitie. De pensioenuitvoerder toont met deze stappen aan dat hij de omzetting juist en volledig heeft uitgevoerd.

3.2.4

6 [Conform Wijziging Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroeps-pensioenregeling i.v.m. Wtp.](#)

7 [Bijlage 2 Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroeps-pensioenregeling.](#)

Formuleren, valideren en vaststellen van de rekenregels

Hoe een pensioenuitvoerder de rekenregels moet formuleren staat in artikel 150n van de PW⁶. In artikel 21 is de Standaardregel uitgewerkt en de manier waarop een pensioenuitvoerder deze moet uitvoeren. De berekeningen zijn onderdeel van bijlage 2a van de Regeling Pensioenwet en Wet beroepspensioenregeling⁷.

Een pensioenuitvoerder formuleert en valideert de toe te passen rekenregels in het (actuarieel) omrekenformularium, en legt ze hierin vast. Het is belangrijk om dit formularium uit te werken in het implementatieplan. Om vervolgens via een gedetailleerde uitwerking te komen tot de 'bouwspecificaties'. We adviseren om de sleutelfunctiehouder Actuarieel en/of de certificerend actuaris aan de voorkant te betrekken om de bouwspecificatie te valideren.

Vervolgens stelt het bestuur de rekenregels vast. Hierbij geldt:

- 1 De rekenregels zijn volledig. De pensioenuitvoerder heeft alle (soorten) verplichtingen meegenomen en voor alle waarderingselementen (zie voorbeelden in bijlage 2) complete rekenregels bepaald.
- 2 De rekenregels omvatten zowel de standaardregel als de afwijkingen daarop, volgens PW art 150n lid 5 (voor gelijke aanpassingen pensioenuitkeringen) en PW art 150 lid 6 (voor evenwichtigheid).
- 3 De rekenregels bepalen wat 'juist' is in de context van BuPW art 46 lid 4.
- 4 De vastgestelde rekenregels staan in het implementatieplan.

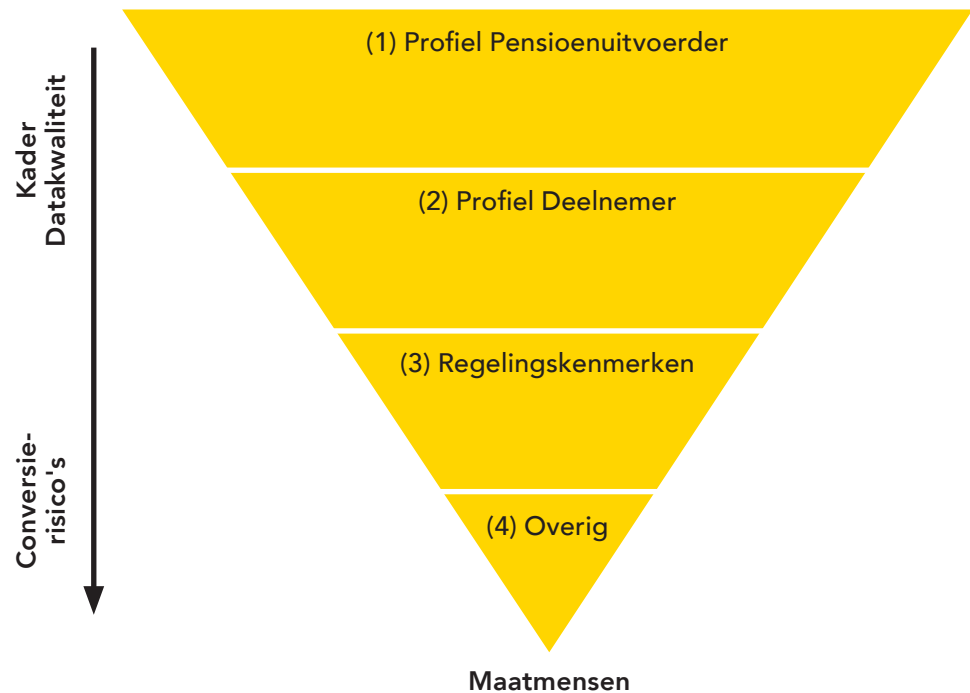
3.2.5

Maatmensen bepalen voor controle van de omzetting

Voor TM1 heeft de pensioenuitvoerder risicogroepen bepaald. Op basis van deze risicogroepen en de waarderingregels identificeert de pensioenuitvoerder risicogroepen voor TM2.

De risicogroepen vormen de basis voor een set maatmensen. Deze maatmensen gebruikt de pensioenuitvoerder om steekproeven of deelwaarnemingen uit te voeren.

De relatie tussen de werkzaamheden uit TM1 en het bepalen van maatmensen voor de controle van de omzetting is als volgt te illustreren:

Figuur 2 Relatie DRI's Toetsmoment 1 en maatmensen voor Toetsmoment 2

Het risico van de conversie naar het PPV is dat deelnemers een onjuist PPV krijgen door het toepassen van onjuiste rekenregels. De pensioenvoerder moet dus beoordelen hoe hij dit risico kan mitigeren met beheersmaatregelen. De pensioenuitvoerder moet ook kijken hoe hij (geautomatiseerd) kan controleren dat de conversie juist, tijdig en volledig heeft plaatsgevonden. Een pensioenuitvoerder doorloopt hiervoor de volgende stappen:

- Stel op basis van het profiel van de pensioenuitvoerder, events, klachten en/of incidenten vast welke maatmensen relevant zijn voor de omrekening. Beoordeel vanuit het omrekenformulier de aandachtspunten.
- Zijn er maatmensen die door combinatiefactoren (DRI-en) tot een verhoogde complexiteit leiden? Denk bijvoorbeeld aan deelnemers die een dienstverband hebben bij werkgevers, maar ook deels arbeidsongeschikt zijn. En leidt deze hogere complexiteit bij het toepassen van het omrekenformulier tot meer kansen op fouten?
- Zijn er op basis van de pensioenregeling aanvullende maatmensen te identificeren? En leiden die bij het toepassen van het omrekenformulier tot een extra waarderingsmoment? Denk aan wijzigingen in de pensioenregeling, zoals een gewijzigde leeftijd voor wezenpensioen van maximaal 21 jaar in de huidige regeling naar 25 jaar in de nieuwe regeling. Of aan voorwaardelijke onderdelen in de huidige regeling, zoals ANW Compensatiepensioen tot aan AOW-leeftijd. Beoordeel of dit bij het toepassen van het omrekenformulier leidt tot (aanvullende) aandachtspunten bij de conversie naar het PPV.
- Toets op basis van een risico-inventarisatie of er nog aanvullende risico's zijn die tot extra maatmensen leiden.

Deze analyse leidt tot een set **maatmensen**. De pensioenuitvoerder volgt de maatmensen tijdens de omzetting. Hij voert voor deze maatmensen een handmatige narekening uit op basis van het omrekenformulair. Zo toont de pensioenaanvoerder aan dat hij het omrekenformulair juist en volledig heeft toegepast.

3.2.6

Een schaduwberekening uitvoeren voor controle van de omzetting

Een pensioenuitvoerder kan ook een integrale controleberekening uitvoeren met een schaduwberekening in een aparte omgeving. Vervolgens confronteert de pensioenuitvoerder de uitkomsten van de conversie (en het toepassen van de standaardregel stap 1 tot en met 3) met de uitkomsten van de schaduwberekening.

Dit is als volgt weer te geven:

Figuur 3 Relatie tussen de conversieberekening en de onafhankelijke tegenberekening

Inrichten en testen van het conversieprogramma

De pensioenuitvoerder bereidt de toepassing voor die gebruikt wordt voor de transitie naar PPV's. De juiste en volledige werking van de conversieprogrammatuur wordt voorafgaand aan de daadwerkelijke uitvoering van de transitie vastgesteld. De pensioenuitvoerder is eindverantwoordelijk hiervoor. Daarbij kan de pensioenuitvoerder steunen op het advies van zijn sleutelfunctiehouders (actuarieel en risicobeheer) en een (extern) oordeel over de correcte werking van de conversieprogrammatuur van de pensioenuitvoeringsorganisatie.

De kaders zijn:

- 1 De pensioenuitvoerder gebruikt het door het bestuur vastgestelde (actuarieel) omrekenformularium. Naast rekenregels staan er ook programmaparameters en parameters voor de juiste sturing van het proces in dit formularium.
- 2 De pensioenuitvoerder zorgt voor de inrichting van de toepassing met deze parameters, bedrijfs- en rekenregels.
- 3 De pensioenuitvoerder gaat na of deze toepassing conform het (actuarieel) omrekenformularium is ingericht.
- 4 De pensioenuitvoerder stelt een test-set van maatmensen samen die representatief is voor de deelnemerspopulatie.
- 5 De pensioenuitvoerder voert de benodigde testwerkzaamheden reproduceerbaar uit en legt de resultaten vast in het 'auditdossier'.

Output

Om een positief besluit te kunnen nemen over het starten van de omrekening naar PPV's is de output van de voorbereidingsfase van groot belang. De voorbeelden en beschrijvingen in dit hoofdstuk dragen bij aan het besluitvormingsproces.

Samenvattend bestaat de voorbereiding op de besluitvorming uit:

- 1 De verantwoording over TM1 en de evaluatie van de impact van de niet afgeronde werkzaamheden en/of opgeloste datakwaliteitsissues op het PPV van de individuele deelnemers.
- 2 Het besluit van de pensioenuitvoerder over de datakwaliteit voor het invaren (TM1, fase 6).
- 3 De verantwoording over het pensioenadministratiesysteem: de testwerkzaamheden en ketentesten in voorbereiding op de livegang heeft uitgevoerd.
- 4 De opzet en het bestaan van nieuwe en gewijzigde processen voor de Standaard ISAE-3402 en/of COS 3000A: de rapportage over de bouw en implementatie van de nieuwe regelingparameters in het pensioenadministratiesysteem.
- 5 Besluit van de pensioenuitvoerder over de adequate werking van het pensioenadministratiesysteem onder de Wtp.
- 6 De verantwoording over de uitgevoerde werkzaamheden bij de conversieprogrammatuur.
- 7 De uitkomsten vanuit het formuleren en valideren van de rekenregels.
- 8 De uitkomsten van de controles op de maatmensen.
- 9 De uitkomsten vanuit de uitgevoerde schaduwberekening:
 - De uitkomsten van de testwerkzaamheden van het conversieprogramma;
 - Het besluit van de pensioenuitvoerder over de correcte werking van de conversieprogrammatuur voor een juiste en volledige transitie.

4

Stappen Toetsmoment 2

4.1

Stap 0 – Vaststellen FTK-eindbalans

4.1.1

Inleiding

De doelen van deze stap zijn:

- 1 De FTK-basisgegevens voor het opstellen van de FTK-eindbalans voorafgaand aan het invaren vaststellen.
- 2 De FTK-eindbalans voorafgaand aan het invaren vaststellen.

4.1.2

Activiteiten

Basisgegevens

De basisgegevens bevatten de aanspraken en rechten van de deelnemers volgens de FTK-grondslag. Deze basisgegevens bevatten hiermee de aanspraken van de individuele deelnemers die de pensioenuitvoerder gebruikt voor de transitie naar PPV's. Een belangrijk aandachtspunt is de waardering van voorwaardelijke aanspraken of aanspraken die de pensioenuitvoerder vanuit regelingskenmerken onder FTK heeft vormgegeven. Bij de overgang naar de Wtp-regeling kunnen deze aanspraken wijzigen of komen te vervallen. Een pensioenuitvoerder moet in kaart te brengen of dit eventueel gebeurt en hoe hij dit moet verwerken in de aanspraken van de betreffende deelnemers.

In bijlage 3 staat een lijst met regelingskenmerken die mogelijk impact kunnen hebben op de huidige waardering van de technische voorziening. In bijlage 4 geven we twee voorbeelden van het verwerkingsmoment in de jaarrekening van de pensioenuitvoerder.

Jaarrekening op de FTK-grondslag

De FTK-jaarrekening is de basis voor de vervolgstappen 1 tot en met 3.

De werkzaamheden voor de FTK-jaarrekening wijken niet af van de reguliere werkzaamheden van de pensioenuitvoerder, de PUO, de onafhankelijke accountant en de certificerend actuaris. Daarom gaan we hier in dit servicedocument daar niet verder op in. In bijlage 1 staat een toelichting op de afwijkingen als het invaarmoment niet per 1 januari van een jaar maar gedurende het jaar plaatsvindt.

Een aandachtspunt is dat deze FTK-jaarrekening de laatste opstelling is vanuit de FTK-regeling. Het is belangrijk dat de pensioenuitvoerder alle balansposities zo betrouwbaar mogelijk waardeert, in voorbereiding op de transitie naar PPV's. De pensioenuitvoerder moet bijvoorbeeld aandacht hebben voor (prudente) actuariële waarderingsgrondslagen, vooral als het om waarderingsvoor de individuele deelnemers gaat. Voor de individuele waarderingsvoor de individuele deelnemers gaat. Voor de individuele waarderingsvoor de individuele deelnemers gaat.

dienen de actuariële grondslagen mogelijk nauwkeuriger te worden vastgesteld dan voor de reguliere waarderingscyclus (waarbij de grondslagen uitsluitend worden gebruikt voor het vaststellen van de collectieve voorzieningen).

4.1.3

Output stap 0

Stap 0 levert de volgende output op:

- 1 Een jaarverslag met een bestuursverslag, de FTK-jaarrekening en overige gegevens.
- 2 De verantwoording van de FTK-basisgegevens die ten grondslag liggen aan de berekening van de FTK-voorziening pensioenverplichtingen voor de FTK-jaarrekening.
- 3 Een controleverklaring van de accountant bij de FTK-jaarrekening (COS 700).
- 4 Een assurancerapport van de accountant bij de FTK-basisgegevens (COS 3000A). Hierbij wordt een redelijke mate van zekerheid verkregen.
- 5 Een actuariële verklaring van de certificerend actuaaris bij de FTK-jaarrekening.

4.2

Stap 1 – Beschikbaar vermogen bepalen voor het toepassen van de standaardregel (de 'waterval')

4.2.1

Inleiding

Op grond van artikel 150n Pw gebruikt een pensioenuitvoerder voor de waardering bij invaren de standaardmethode. Een pensioenuitvoerder kan op grond van artikel 150n, tweede lid Pw ook de vba-methode (Value Based ALM) gebruiken, als deze methode beter de bijzondere kenmerken van de pensioenregeling en de pensioenuitvoerder modelleert. De pensioenuitvoerder onderbouwt het toepassen van de vba-methode in het implementatieplan.

De pensioenuitvoerder past de standaardregel toe op het vermogen dat hiervoor beschikbaar is (hierna: beschikbare vermogen). Het vermogen dat een pensioenuitvoerder hanteert voor het berekenen van de dekkinggraad, zoals gedefinieerd in artikel 1 van de Pensioenwet, is het uitgangspunt.

In dit artikel staat deze definitie:

De dekkinggraad: de verhouding tussen het vermogen inzake de bij een pensioenfonds ondergebrachte pensioenregeling of pensioenregelingen en de technische voorzieningen van een pensioenfonds⁸

⁸ [wetten.nl - Regeling - Pensioenwet - BWBR0020809](https://wetten.nl/Regeling-Pensioenwet-BWBR0020809)
(overheid.nl)

De pensioenuitvoerder berekent het beschikbaar vermogen volgens de rekenregels zoals opgenomen in het implementatieplan.

Daarbij houdt de pensioenuitvoerder ook rekening met de scenario's voor de hoogte van de dekkinggraad die in het implementatieplan staan.

4.2.2

Activiteiten

Stap 1 bestaat ten minste uit de volgende activiteitenacties:

Vorbereiding

Hoofdstuk 3 beschrijft welke voorbereiding nodig is om het beschikbaar vermogen te bepalen. De pensioenuitvoerder bepaalt samen met de onafhankelijke accountant en de certificerende actuaaris waar hun betrokkenheid in de voorbereidingsfase gewenst is.

Aanwezig pensioenvermogen op invaarmoment

De resultaten van stap 0 (de FTK-eindbalans) zijn het vertrekpunt. Vooral het pensioenvermogen dat een pensioenuitvoerder hanteert voor het berekenen van de dekkingsgraad (zoals gedefinieerd in artikel 1 van de Pensioenwet) is belangrijk. Aandachtspunt is dat de pensioenuitvoerder ook nagekomen (her)waarderingen betreft (zowel nagekomen waarderingen vanuit vermogenselementen als nagekomen deelnemersmutaties (met terugwerkende kracht) die betrekking hebben op de voorziening pensioenverplichtingen). De pensioenuitvoerder moet nagekomen (her)waarderingen zoveel mogelijk meenemen bij de verdeling van het vermogen op het invaarmoment. Het bestuur van de pensioenuitvoerder stelt vast vanaf welke omvang de nagekomen (her)waarderingen verwerkt moeten worden in de beginstand of bij de verdeling van het pensioenvermogen.

Verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment "waterval"	EUR
Eigen vermogen per einde jaar 202X	XX
Voorziening pensioenverplichtingen op basis van FTK per einde jaar 202X	XX
Totaal "aanwezig pensioenvermogen op invaarmoment"	XX

Op basis van het vastgestelde (actuaariele) omrekenformularium in het implementatieplan zondert de pensioenuitvoerder de volgende onderdelen van het pensioenvermogen af (volgens de grondslagen in de Wtp):

- /- Minimaal vereist eigen vermogen
- /- Eventueel Operationele reserve
- /- Eventueel Solidariteitsreserve of Risicodelingsreserve
- /- Eventueel deel dat wordt gebruikt voor compensatie, al dan niet via een compensatiedepot
- /- Kostenvoorziening
- /- Eventueel overige posten
- /- Collectieve voorzieningen (voor risico pensioenfonds)
- = Totaal beschikbaar vermogen (vermogen ten behoeve van de verdeling naar individuele PPV's)

Het is belangrijk dat de pensioenuitvoerder van elk onderdeel dat hij afzondert, de waarderingsgrondslag (de manier waarop hij de posities heeft berekend) beschrijft. Dit is onderdeel van de financiële verantwoording.

De verdeling van het pensioenvermogen op het invaarmoment

Na de afzondering van de onderdelen stelt de pensioenuitvoerder een financiële verantwoording op (zie bijlage 5). Deze verantwoording bestaat uit:

- 1 De verdeling van het pensioenvermogen op het invaarmoment (DD-MM-202X); en
- 2 Een toelichting op de besluitvorming van het bestuur en een overzicht van de gebruikte grondslagen voor de financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De financiële verantwoording omvat de verdeling van het aanwezig pensioenvermogen (eigen vermogen en technische voorzieningen) op invaarmoment aan de onderdelen 1 t/m 7 om te komen tot het totaal beschikbaar vermogen.

Verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment "waterval"	EUR
"Aanwezig pensioenvermogen (eigen vermogen + technische voorzieningen) op Invaarmoment"	XX
-/- Minimaal vereist vermogen (1)	XX
-/- Operationele reserve (2)	XX
-/- Solidariteitsreserve of risicodelingsreserve (3)	XX
-/- Compensatie (4)	XX
-/- Voorziening operationele kosten/kostenvoorziening (5)	XX
-/- Overige posten (6)	
-/- Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenuitvoerder (7)	XX
Totaal beschikbaar vermogen ⁹	XX

⁹ Dit is het totaal beschikbaar vermogen dat de pensioenuitvoerder kan verdelen naar de individuele pensioenvermogens van deelnemers.

Tabel 1: Waterval van het aanwezig pensioenvermogen naar het totaal beschikbaar vermogen voor de individuele pensioenvermogens.

Toelichting op de onderdelen van de "waterval":

- 1 Het minimum vereist eigen vermogen (1), zoals dat geldt voor de solidaire of flexibele premieregeling.
- 2 Als en voor zover van toepassing, een operationele reserve (2) van een pensioenuitvoerder. Onder deze operationele reserve vallen de resultaten op risicoverzekeringen en wijzigingen die de pensioenuitvoerder met terugwerkende kracht doorvoert.
- 3 Als en voor zover van toepassing, de initiële vorming van een solidariteits- of risicodelingsreserve (3).
- 4 Eventueel deel dat wordt gebruikt voor compensatie, al dan niet via een compensatiedepot (4).

- 5 De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenuitvoerder (5) en (7) de voorziening die een pensioenuitvoerder vaststelt op basis van de contante waarde van de verwachte uitgaande kasstromen door de kosten van onder andere:
 - administratie
 - communicatie
 - het doen van uitkeringen (voorziening voor uitvoeringskosten)
 - andere collectieve voorzieningen van een pensioenuitvoerder (zoals de voorziening voor toekomstige schadelast voor zieke deelnemers (IBNR-voorziening)).
- 6 Onder de overige posten (6) vallen relevante fondsspecifieke elementen die niet binnen de andere categorieën passen. Dit moet in lijn zijn met het implementatieplan van de pensioenuitvoerder.

De waterval is de basis voor het eerste jaarverslag onder de Wtp.

In de financiële verantwoording licht de pensioenuitvoerder de onderdelen van de waterval toe. Deze verantwoording bevat dus alle relevante informatie over die onderdelen.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris toetst of de pensioenuitvoerder het pensioenvermogen heeft verdeeld volgens de afspraken die daarover zijn gemaakt en het (actuariel) omrekenformularium die het bestuur heeft vastgesteld. Daarnaast toetst de actuaris of het invaren binnen de wettelijke grenzen past. De certificerend actuaris verstrekt hierbij een actuariële verklaring.

De certificerend actuaris bepaalt welke werkzaamheden nodig zijn om tot zijn/haar oordeel te komen. Het doel is om achteraf vast te stellen of de pensioenuitvoerder het beschikbaar vermogen volgens de afspraken (in het implementatieplan en/of (actuariel) omrekenformularium) is uitgevoerd. De certificerend actuaris controleert specifiek:

- 1 de actuariële waarderingsgrondslagen die de pensioenuitvoerder bij de onderdelen van de "waterval" heeft gebruikt
- 2 of de pensioenuitvoerder de nagekomen mutaties (met terugwerkende kracht) adequaat in de voorziening pensioenverplichtingen heeft verwerkt

Oordeel onafhankelijke accountant

De onafhankelijke accountant verstrekt een controleverklaring (COS 800) bij de financiële verantwoording over de verdeling van het pensioenvermogen op het invaarmoment.

4.3

Stap 2 – Toepassen van de standaardregel

4.3.1

¹⁰ De pensioenuitvoerder onderbouwt de keuze voor de omrekenmethode in het implementatieplan.

Inleiding

Er zijn twee omrekenmethoden voor het omrekenen van bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten naar PPV's bij invaren¹⁰: de standaardmethode en - onder specifieke voorwaarden - de vba-methode. In deze stap staat het verdelen van het pensioenvermogen naar PPV's en de overige (collectieve) voorzieningen en reserves centraal.

Stap 2 bestaat uit drie onderdelen:

- 1 Input beschikbaar vermogen voor toepassen van de standaardregel of vba-methode (de bepaling is onderdeel van paragraaf 3.4.2)
- 2 De standaardregel of vba-methode toepassen
- 3 Het onder voorwaarden eventueel afwijken van de uitkomsten van de standaardregel.

4.3.2

Activiteiten

Het startpunt van stap 2 is het "totaal beschikbaar vermogen" zoals in stap 1 is bepaald. De pensioenuitvoerder kan vervolgens kiezen voor de standaardregel of - onder specifieke voorwaarden - voor de vba-methode. De keuze maakt de pensioenuitvoerder al in het implementatieplan.

Verdeling van het beschikbaar vermogen op invaarmoment	EUR
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemer (totaal beschikbaar vermogen ¹¹)	XX

¹¹ Het gaat om het totaal beschikbaar vermogen dat de pensioenuitvoerder kan verdelen naar de individuele pensioenvermogens van deelnemers.

Tabel 2: Totaal beschikbaar vermogen

Berekeningen voor het toepassen van de standaardregel

Het beschikbaar vermogen voor de PPV's (het 'totaal PPV-vermogen' uit stap 1) is het vertrekpunt.

Vervolgens voert de pensioenuitvoerder de volgende sub-stappen uit:

- 1 de (sekseneutrale) contante waarde van alle opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten vaststellen;
- 2 de (sekseneutrale) contante waarde van de aanpassingskasstromen vaststellen;
- 3 de schalingsfactor voor de aanpassingskasstroom vaststellen;
- 4 persoonlijke pensioenvermogens vaststellen.

¹² Staatscourant 2023, 17726 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officiële-bekendmakingen.nl)

De formules die ten grondslag liggen aan deze stap staan in bijlage 2a¹² van de Regeling Pw en Wvb. De pensioenuitvoerder past de standaardregel toe op alle deelnemers van de pensioenuitvoerder. Onderdeel van het vaststellen van de contante waarde van alle opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten houdt de pensioenuitvoerder onder andere rekening met de waardering van eventuele bijzondere regelingskenmerken (zie bijlage 3). De (standaard) verdeling, inclusief bijzondere afspraken en regelingskenmerken, stelt de pensioenuitvoerder vast in het (actuarieel) omrekenformularium (paragraaf 3.3.3).

Beleidskeuzes voor de verdeling in PPV's

Bij het vaststellen van de aanpassingskasstromen geldt één bijzonderheid, namelijk:

Bij het toepassen van de standaardregel geldt in beginsel een spreidingstermijn van tien jaar. Een pensioenuitvoerder kan hiervan afwijken en kiezen voor een kortere of langere spreidingstermijn. De pensioenuitvoerder moet deze afwijking van de standaardtermijn onderbouwen in het implementatieplan.

Basisgegevens "verloopoverzicht aanspraken naar PPV"

Hieronder staat een versimpeld voorbeeld van het verloopoverzicht van de FTK-aanspraken naar het PPV in de Wtp van individuele deelnemers. In de kolom 'Overig' kan de pensioenuitvoerder een verdieping aanbrengen met de uitzonderingen die in het implementatieplan staan.

Voorbeeld: Basisgegevens "verloopoverzicht individuele deelnemers" – na stap 2					
	Aanspraak FTK ¹³	Invaar factor ¹⁴	Aanpassings factor ¹⁵	Overig	PPV
Deelnemer 1	XX	XX	XX	XX	XX
Deelnemer 2	XX	XX	XX	XX	XX
Deelnemer 3	XX	XX	XX	XX	XX
Deelnemer 4	XX	XX	XX	XX	XX
Etc.					
Totaal	XX	XX	XX	XX	XX

¹³ Voor DC fondsen kan dit ook kapitaal vanuit de "oude regeling" betreffen.

¹⁴ De 'invaarfactor' is de contante waarde van alle opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten per euro aanspraak.

¹⁵ De 'aanpassingsfactor' betreft de contante waarde van de aanpassingskasstromen en het vaststellen van de schalingsfactor voor de aanpassingskasstromen.

Tabel 3: Basisgegevens – verloopoverzicht

De manier waarop de pensioenuitvoerder de invaarfactor en aanpassingsfactor invult is onderdeel van het implementatieplan. Elke pensioenuitvoerder kan een eigen invulling geven aan deze factoren. De toelichting op deze factoren is onderdeel van de financiële verantwoording uit stap 1.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris bepaalt welke werkzaamheden nodig zijn om te komen tot zijn/haar oordeel. Het doel is om achteraf vast te stellen of de pensioenuitvoerder de omrekening van het totaal beschikbaar vermogen naar PPV's van de individuele deelnemers volgens de afspraken in het implementatieplan en (actuarieel) omrekenformulier heeft uitgevoerd. Onderdelen van de controle zijn onder andere:

- 1 Prudentie en passendheid van de actuariële waarderingsgrondslagen voor de omzetting (en juiste toepassing hiervan);
- 2 Beoordelen of de seksneutrale omzetting/waardering conform afspraken is toegepast (van TV naar TV seksneutraal);

- 3 Indien compensatie direct wordt verwerkt ('afgekocht') als onderdeel van de transitie vaststellen of de compensatie conform de afspraken is toebedeeld aan de betreffende actieve deelnemers en/of leeftijdsgroepen;
- 4 Vaststellen of de overige bijzondere groepen conform afspraken zijn omgezet of betrokken, denk aan onvoorwaardelijke onderdelen (voor transitie), ongehuwden ouderdomspensioen, latent partnerpensioen en latent wezenpensioen (omgang geëerbiedigde aanspraken), tijdelijke pensioenen, PVI, etc. Zie ook bijlage 2.
- 5 Bij de verdeling conform de standaardmethode een integrale beoordeling doen op – bij voorkeur – jaarlaag-/ individueel niveau;
- 6 Bij bijzondere uitdeelregels (gerichte toedeling dan wel op basis van vba-methodiek) vaststellen of dit conform afspraken heeft plaatsgevonden. NB. Bij gebruik van de vba-methodiek – algemeen of bij specifieke onderdelen (denk aan compensatie) – dient in overleg met de pensioenuitvoerder gezien te worden hoe een controle kan worden uitgevoerd, dit in verband met de complexiteit van de vba-methodiek. Denk daarbij aan de juiste toepassing, gebruik en inrichting van onderliggende modellen.

Vaststellen of de pensioenuitvoerder de startuitkeringen volgens de afspraken en actuariel juist heeft vastgesteld (dus vanuit het persoonlijk pensioenkapitaal weer terug naar een uitkering op basis van de actuariële grondslagen) is géén formeel onderdeel van TM2. De verklaringen van de accountant zien dus niet toe op de juiste vaststelling van de startuitkering, maar kunnen als aanvullende werkzaamheden worden uitgevoerd.

De certificerend actuaire levert een actuariële verklaring bij invaren op. In de actuariële verklaring wordt ingegaan op het oordeel van de stappen 1 tot en met 3 gezamenlijk.

Oordeel onafhankelijke accountant

De onafhankelijke accountant verstrekt een assurancerapport bij PPV (COS 3000A: redelijke mate van zekerheid) bij de gewaarmerkte Wtp-basisgegevens. Wanneer in het implementatieplan stap 3 is uitgewerkt, dan vervalt deze stap en volgt het assurancerapport na het uitvoeren van de "stap 3 – aanpassingen".

4.4

Stap 3 – Het onder voorwaarden eventueel afwijken van de uitkomsten van de standaardregel

4.4.1

Inleiding/input

De pensioenuitvoerder kan onder voorwaarden afwijken van de uitkomsten van de standaardregel (zie stap 2). De voorwaarden zijn hieronder nader gespecificeerd:

Algemene voorwaarden:

- 90% dekkingsgraad-grens (150o, lid 1 Pw)
- Ten minste 95% rekenregel-grens (150o, lid 2 Pw)
- Onder voorwaarden begrenzing op de technische voorziening (150o, lid 3 Pw)
- Vastlegging van de verdelingsregels bij compensatie uit vermogen (150n, lid 7, onderdeel c Pw)
- Solidariteitsreserve of risicodelingsreserve van maximaal 15% van het vermogen (150n, lid 9 Pw)

Specifieke voorwaarden

- Als de dekkingsgraad van het pensioenfonds direct voorafgaand aan het invaren hoger is dan 110% (150n, zesde lid Pw);
- Als de dekkingsgraad direct voorafgaand aan het invaren tussen 105% en 110% ligt (150n, zesde lid Pw);
- Gelijke uitkeringen binnen de groep pensioengerechtigden (150n, lid 5 Pw).

¹⁶ [Omrekenmethoden en aanwenden vermogen pensioenfonds bij invaren | De Nederlandsche Bank \(dnb.nl\)](#)

De invulling en duiding van de algemene en specifieke voorwaarden is onderdeel van de factsheet "omrekenmethoden en aanwenden vermogens pensioenfonds bij invaren"¹⁶. De invulling van de voorwaarden is onderdeel van het implementatieplan. Niet elke pensioenuitvoerder zal stap 3 doorlopen.

4.4.2

Activiteiten

Stap 3 bestaat in ieder geval uit de volgende activiteiten:

Beleidskeuzes pensioenfonds

In het financiële overzicht licht de pensioenuitvoerder het financiële effect van de toepassing van het omrekenformularium toe. De werkzaamheden die horen bij het toetsen van de rekenregels zijn onderdeel van paragraaf 3.2.4.

Berekeningen op transitiemoment

De vastgestelde aanvullende rekenregels past de pensioenuitvoerder toe op de uitkomsten van stap 2.

Basisgegevens "verloopoverzicht aanspraken naar PPV" – aangevuld met aanpassingen na stap 3

Hieronder staat een voorbeeld van het verloopoverzicht mét de mogelijke aanpassingen van het PPV na stap 3. Dit geeft uiteindelijk een aanpassing die onderdeel moet zijn van de verantwoording van de basisgegevens.

Voorbeeld: Basisgegevens "verloopoverzicht individuele deelnemers" – na stap 3						
	Aanspraak FTK ¹⁷	Invaar factor	Aanpassings factor	Overig	Stap 3-aanpassingen ¹⁸	PPV
Deelnemer 1	XX	XX	XX	XX	YY	XX
Deelnemer 2	XX	XX	XX	XX	YY	XX
Deelnemer 3	XX	XX	XX	XX	YY	XX
Deelnemer 4	XX	XX	XX	XX	YY	XX
Etc.						
Totaal	XX	XX	XX	XX	YY	XX

¹⁷ Voor DC-fondsen kan dit ook kapitaal vanuit de 'oude regeling' zijn.

¹⁸ Deze aanpassingen zijn op basis van de PW 150n lid 5 (om gelijke aanpassingen van pensioenuitkeringen mogelijk te maken) en de PW 150n lid 6 (verschuiving voor evenwichtigheid)

Tabel 4: Basisgegevens – verloopoverzicht

Stap 3 is niet voor elk pensioenfonds van toepassing, eventuele voorwaarden zijn onderdeel van het implementatieplan.

Oordeel certificerend actuaaris

De certificerend actuaaris bepaalt welke werkzaamheden nodig zijn om te komen tot zijn oordeel. Het doel is achteraf vaststellen of de pensioenuitvoerder de omrekening van het totaal beschikbaar vermogen naar PPV's van de individuele deelnemers volgens de afspraken in het implementatieplan en (actuarieel) omrekenformularium heeft uitgevoerd. De actuaaris houdt daarbij rekening met de bijzondere/gerichte verdelingen op grond van stap 3.

De werkzaamheden worden voorzien van een actuariële verklaring bij invaren door de certificerend actuaaris. In de actuariële verklaring wordt hierbij ingegaan op het oordeel van de stappen 1 tot en met 3 gezamenlijk.

Oordeel onafhankelijke accountant

De onafhankelijke accountant verstrekt een assurancerapport (COS 3000A: redelijke mate van zekerheid) bij het aangepast PPV (en houdt daarbij rekening met de bijzondere/gerichte verdelingen op grond van stap 3).

5

Bijlagen

- 5.1 Invaren gedurende het jaar
- 5.2 Actuariële waarderingsaandachtspunten
- 5.3 Beoordeling regelingskenmerken (FTK) en waardering i.r.t. Wtp
- 5.4 Begrippenlijst
- 5.5 Voorbeeld Financiële verantwoording inzake de verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment (DD-MM-202X)
- 5.6 Guidance AG "het tweede toetsmoment"

5.1

Bijlage 1 – Invaren gedurende het jaar

5.1.1

Inleiding

Het servicedocument is geschreven met het uitgangspunt dat een pensioenuitvoerder op 1 januari van enig jaar invaart. De Wtp bevat geen bepaling op welke datum een pensioenuitvoerder invaart, enkel de periode waarin een pensioenuitvoerder moet invaren (uiterlijk 1 januari 2028). Dit betekent dat het bestuur van de pensioenuitvoerder al dan niet in overleg met zijn stakeholders (onder meer sociaal partners en uitbestedingspartijen) de invaardatum in deze periode kan bepalen. In het implementatieplan wordt de (voorlopige/voorwaardelijke) invaardatum bepaald. Veelal geven de sociale partners in het transitieplan een streefdatum aan om in te varen.

5.1.2

Overwegingen bij tussentijds invaren

Er zijn verscheidene overwegingen bij tussentijds invaren:

- 1 De PUO heeft beperkte capaciteit beschikbaar bij invaren. De PUO kan naast de reguliere 'run' voor alle operationele activiteiten voor haar klanten niet al te grote change-trajecten uitvoeren. De benodigde capaciteit heeft niet alleen betrekking op het invaren maar ook op de voorbereidingen op het invaren en de communicatie met de deelnemers. Naar verwachting stijgt het aantal klantcontacten rondom het invaarmoment aanzienlijk. Hierdoor moeten PUO's een planning maken om haar klanten binnen het wettelijke tijdframe in te varen. Mede-afhankelijk van de strategische relatie tussen de PUO en haar klanten (pensioenuitvoerders) wordt een planning opgesteld. Sommige PUO's hebben te veel klanten om allemaal op de vier beschikbare 1-1 data in te varen, waardoor tussentijds invaren van pensioenuitvoerders zelfs noodzakelijk is.
- 2 Door de transitie naar de Wtp gaat het volledige operating model van de pensioenuitvoerder op de kop. Het operating model behelst naast de PUO met name ook de vermogensbeheerder en softwareontwikkelaars voor onder meer de uitkeringenadministratie en loonadministratie. Hiervoor is veel afstemming tussen partijen noodzakelijk. Ook deze partijen hebben veelal een piekbelasting in verband met de jaarafsluiting en een beperkte capaciteit in hun change-kalender. Tussentijds invaren zorgt voor een lagere piekbelasting.
- 3 Tussentijds invaren kan gewenst zijn om een optimale aansluiting te realiseren tussen de transitie van de pensioenadministratie en de beleggingsportefeuille die afgestemd moet worden op de nieuwe pensioenregeling.
 - Het moment van invaren is van invloed op de werkzaamheden voor de onafhankelijke accountant en de certificerend actuaire voor TM2. Bij invaren gedurende het jaar dient een financiële verantwoording per transitiemoment (FTK-eindbalans) te worden opgesteld en

gecontroleerd als onderdeel van TM2 en kan geen gebruik gemaakt worden van de reguliere jaarrekeningcontrole.

- In hoeverre tussentijds invaren van (positieve of negatieve) invloed is op de doorlooptijd van deze aanvullende opdracht zal fonds specifiek zijn.

5.1.3

Overzicht per stap

Onderstaande tabel geeft per stap de verschillen in de activiteiten en output tussen invaren per 1 januari en invaren gedurende het jaar.

Stap in het proces	Output vanuit de pensioenuitvoerder	Assurance van de onafhankelijke accountant en/of certificerend actuaris
Vorbereidingsfase	Alle producten die de pensioenuitvoerder heeft betrokken in haar besluitvorming om te starten met het invaarproces (incl. de notulen van de daadwerkelijke besluitvorming).	De pensioenuitvoerder bepaalt samen met de onafhankelijke accountant en de certificerend actuaris waar betrokkenheid in de voorbereidingsfase gewenst is.
	Het moment van invaren is niet van invloed op de invulling van de activiteiten in de voorbereidingsfase.	
Stap 0 – Vaststellen FTK-eindbalans	<p>FTK-verantwoording bestaande uit FTK-balans en FTK-staat van baten en lasten.</p> <p>Verantwoording FTK-basisgegevens die ten grondslag liggen aan de berekening van de FTK-voorziening pensioenverplichtingen t.b.v. de FTK-eindbalans.</p>	<p>Accountant – geen afzonderlijke controleverklaring bij de FTK-eindbalans, dit is onderdeel van stap 1.</p> <p>Accountant – Assurancerapport bij de FTK-basisgegevens COS 3000A). Hierbij wordt een redelijke mate van zekerheid verkregen.</p> <p>Certificerend actuaris – Actuariële verklaring bij de FTK-eindbalans.</p>
	<p>Het moment van invaren is van grote invloed op de activiteiten en output van deze stap. De pensioenuitvoerder moet een FTK-verantwoording voorafgaand aan het invaren vaststellen.</p> <p>Attentiepunt bij tussentijds invaren is dat per balansmoment het pensioenfonds moet beschikken over ISAE3402-rapportages en COS3000-rapportages van serviceproviders (o.a. pensioenadministratie, vermogensbeheerders, custodians etc.) voor de periode (van 1 januari tot balansmoment) die de FTK-verantwoording betreft. Daarnaast is waardering van niet-beursgenoteerde beleggingen per balansmoment een attentiepunt.</p> <p>Het bestuur van de pensioenuitvoerder dient vooraf een risicoanalyse te maken van het beschikbaar zijn van aantoonbare interne beheersing van alle betrokken partijen en het kunnen uitvoeren van betrouwbare waardering van alle activa en passiva.</p> <p>De onafhankelijke accountant voert bij tussentijds invaren werkzaamheden uit om zekerheid te verkrijgen bij het aanwezig pensioenvermogen op invaarmoment. Omdat het aanwezig pensioenvermogen op invaarmoment onderdeel uitmaakt van de te controleren verantwoording (Financieel overzicht met de verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment), is geen separate controleverklaring bij de FTK-verantwoording van toepassing.</p> <p>↓</p>	

Stap in het proces	Output vanuit de pensioenuitvoerder	Assurance van de onafhankelijke accountant en/of certificerend actuaris
	<p>De inhoudelijke werkzaamheden die uitgevoerd worden ten aanzien van het aanwezig pensioenvermogen op invaarmoment komen in grote mate overeen met de werkzaamheden die de accountant uitvoert bij een regulier jaarwerk (met uitzondering van de controle van toelichtingen, etc.).</p> <p>De certificerend actuaris voert bij tussentijds invaren vergelijkbare controles uit als bij een regulier jaarwerktraject gericht op de juistheid en volledigheid van de FTK-technische voorzieningen.</p> <p>Het bestuur van de pensioenuitvoerder dient als onderdeel van het implementatieplan de analyse te maken in hoeverre de schattingsonzekerheid in de waardering van niet-beursgenoteerde beleggingen acceptabel is en de impact hiervan op de hoogte van de persoonlijke pensioenvermogens in relatie tot een herverdeling van het vermogen tussen de deelnemers en de risicobereidheid van de pensioenuitvoerder vaststellen.</p>	
Stap 1 – Beschikbaar vermogen bepalen voor toepassen van de standaardregel	Financiële verantwoording met de bepaling en verdeling van het pensioenvermogen op het invaarmoment.	<p>Accountant – Controleverklaring (COS 800) bij de financiële verantwoording inzake de verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment.</p> <p>Certificerend actuaris – Actuariële verklaring bij invaren.</p>
	Het moment van invaren is niet van invloed op de invulling van de activiteiten in stap 1.	
Stap 2 – Toepassen van de standaardregel	Aanspraken individuele deelnemers * (actuarieel) omrekenformularium conform het implementatieplan = het persoonlijk pensioenvermogen (PPV)	<p>Accountant – NV COS 3000A verklaring met redelijke mate van zekerheid (eindverantwoording als stap 3 niet wordt uitgevoerd)</p> <p>Actuaris – Actuariële verklaring bij Invaren.</p>
	Het moment van invaren is niet van invloed op de invulling van de activiteiten in stap 2.	
Stap 3 – Het onder voorwaarden eventueel afwijken van de uitkomsten van de standaardregel	Persoonlijk Pensioenvermogen (PPV) uit stap 2 * (actuarieel) omrekenformularium conform het implementatieplan = het aangepaste persoonlijk pensioenvermogen (PPV).	<p>Accountant – Aangepaste eindverantwoording voorzien van de NV COS 3000A assurance verklaring met redelijke mate van zekerheid (na stap 2)</p> <p>Actuaris – Actuariële verklaring bij Invaren</p>
	Het moment van invaren is niet van invloed op de invulling van de activiteiten in stap 3.	

5.2

Bijlage 2 – Actuariële waarderings-aandachtspunten

Inleiding

Het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) heeft een overzicht opgesteld van aandachtspunten die van invloed kunnen zijn op de waardering van de technische voorzieningen en de vertaling daarvan naar persoonlijke pensioenvermogens (PPV) op het moment van invaren naar het nieuwe pensioenstelsel.

Bij de totstandkoming van het (actuarieel) omrekenformularium dient – voor zover van toepassing bij het pensioenfonds – bijzondere aandacht te zijn voor deze punten. Er is veelal (separate) besluitvorming noodzakelijk over deze onderdelen; dus over de wijze van (sekseneutrale) waardering en de vertaalslag naar een PPV.

Let op: deze lijst is niet-limitatief. Afhankelijk van het pensioenfonds kunnen mogelijk ook andere (fondsspecifieke) elementen een rol spelen.

Overzicht van waarderingselementen – gericht op partner- of wezenpensioen

Eerbiedigende werking partner- of wezenpensioen

Hoe wordt omgegaan met de eerbiedigende werking van een opgebouwd partner- of wezenpensioen bij overlijden vóór de pensioendatum. Blijft de uitkering centraal staan of wordt de aanspraak ook omgezet in een PPV voor latent Partnerpensioen en hoe wordt een PPV – als onderdeel van de invaarmethodiek – vastgesteld en vervolgens bijgehouden.

Niet-uitruilbaar partnerpensioen

Een niet-uitruilbaar partnerpensioen komt te vervallen op de pensioendatum als de deelnemer op dat moment geen partner heeft, aangezien er dan geen rechthebbende is. Hoe wordt deze aanspraak omgezet naar een persoonlijk pensioenvermogen voor iemand die nog vóór de pensioendatum zit? Hoe wordt deze aanspraak gekapitaliseerd, rekening houdend met een kans dat de hoofdverzekerde wel of geen partner op de pensioendatum heeft. Er kunnen dan deelnemers zijn die (uiteindelijk) te veel of te weinig krijgen, vanwege de gehanteerde aanname dat er een kans is (kleiner dan 100%) dat er een partner aanwezig is op pensioendatum.

Als het pensioen 'uitruilbaar' wordt gemaakt, heeft dat financiële consequenties. Daarvoor zal financiering gevonden moeten worden. Dit gaat dan mogelijk ten koste van de dekkingsgraad, waarbij de vraag moet worden gesteld of dit evenwichtig is. Kan financiering hiervan vlak voor invaren plaatsvinden en kan dit worden meegenomen bij de toetsing of de premie kostendekkend is? Alternatief

is dat de omrekening naar uitruikbaar pensioen deel uitmaakt van de transitie zelf en daarmee onderdeel uitmaakt van stap 3.

N.B.: dezelfde vraag kan worden gesteld voor het uitbreiden van de partnerdefinitie met betrekking tot de opgebouwde aanspraken.

Verschillende soorten nog niet ingegaan partnerpensioen

Hierbij wordt in het bijzonder gedacht aan partnerpensioen dat alleen ingaat bij overlijden na pensionering of juist alleen bij overlijden vóór pensionering.

ANW-compensatie

Het ANW-compensatiepensioen is een aanvulling op de ANW-uitkering die een deelnemer ontvangt. Hiervoor wordt nu mogelijk een (collectieve) actuariële waardering toegepast, die op deelnemersniveau onjuist kan zijn.

Wezenpensioen (WzP)

Voor latent WzP wordt meestal niet apart gereserveerd, maar wordt reservering doorgaans impliciet meegenomen door bijvoorbeeld een prudente aanname voor de partnerfrequentie te hanteren of door een opslag op de TV te leggen voor het latent PP. Is het fair om deze waardering mee te nemen in de waardering van het persoonlijke pensioenvermogen bij invaren?

Voor ingegaan WzP wordt daarnaast vaak een omslagleeftijd gehanteerd in verband met de mogelijke verlenging van de uitkering voor een studerende wees. Hiermee wordt dan meestal geen rekening gehouden in de waardering van de TV. Dit heeft tot gevolg dat de TV ineens wordt verhoogd (ten koste van eigen vermogen) wanneer een wees de omslagleeftijd bereikt.

Hoe om te gaan met de verdubbeling van het WzP voor volle wezen?

- 1 Dit heeft niet zozeer betrekking op waardering, maar op de vraag welke vereisten gelden voor de conversie van bestaande wezenpensioenaanspraken (naar 25 jaar). Kan/moet dat ook op het moment van transitie? Ingewikkeld in communicatie is dat een wees wegens eerbiedigende werking geconfronteerd kan worden met twee regimes met verschillende einddata.
- 2 Ook hier geldt dat resultaten (zoals verdubbeling) mogelijk via het eigen vermogen gefinancierd zullen worden.
- 3 N.B.: bij collectieve vormgeving van de eerbiediging van het latent WzP speelt het waarderingsaspect minder (anders ook jaarlijks risicopremie onttrekken aan kapitalen of een aparte reserve). Het lijkt logisch om de waarde dan aan de reserve 'eerbiediging PP' toe te voegen. Een gelijke opslag over leeftijden weerspiegelt in ieder geval de waarde niet goed.

Overzicht van waarderingselementen – overige pensioensoorten

Ongehuwden ouderdomspensioen (OOP)

(variant 1: pensioeningang bepalend en variant 2: kan ook na pensioeningang ingaan bij overlijden partner)

De huidige collectieve waardering geeft mogelijk geen adequate weergave van de waarde voor de individuele deelnemer. Als een alleenstaande deelnemer op zijn UPO een ongehuwden ouderdomspensioen (OOP) ziet staan van € 1.000 per jaar, verwacht deze deelnemer deze uitkering te zullen ontvangen vanaf zijn pensioendatum, aangezien hij of zij alleenstaand is. In de waardering van het OOP wordt echter rekening gehouden met een (relatief hoge) kans op het hebben van een partner, waardoor de waarde van het OOP tot aan pensioendatum veel lager is dan de waarde die de alleenstaande deelnemer er aan toekent (feitelijk een OP-waarde).

- 1 Moet er ook aandacht zijn voor de situatie na pensioendatum? Ook hier kan het werkelijke leeftijdsverschil een rol spelen.
- 2 Er zijn meerdere vormen van OOP: zowel een vorm die alleen ingaat op pensioendatum, als een vorm die kan ingaan na de pensioendatum en ook een vorm die kan vervallen na pensioendatum.

Er dient nagedacht te worden over de (individuele) waardering van deze pensioentoezegging voorafgaand aan of als onderdeel van invaren. Worden deze bedragen uiteindelijk ingevaren of blijven dit separate vermogens.

Scheiding

Hoe wordt omgegaan met verevend of bijzonder pensioen bij scheiding? Wordt dit kapitaal apart gereserveerd of maakt dit onderdeel uit van (één van) het PVV van de hoofdverzekerde.

Omzetting nog niet ingegaan tijdelijk ouderdomspensioen (TOP)

Nog niet ingegaan tijdelijk ouderdomspensioen wordt eveneens ingevaren naar een PPV. Maakt dit deel van het kapitaal onderdeel uit van het totale PVV en wordt deze dan vervolgens omgezet in een levenslange (lagere) OP-uitkering. Of is een andere uitwerking gewenst? Dit raakt de toezegging die nu aan deelnemers is gedaan. Moeten deelnemers uitzicht behouden op een tijdelijk ouderdomspensioen?

Sommige fondsen hebben eerder geprobeerd het TOP om te zetten in een levenslange ouderdomspensioenuitkering (LOP), waarbij deelnemers individueel bezwaarrecht hadden. Juist diegenen die bezwaar hebben gemaakt worden nu mogelijk geconfronteerd met de omzetting van hun TOP in kapitaal, waarvoor ze later wellicht geen TOP kunnen inkopen (alleen LOP/PP, met eventueel een hoog-laag constructie). Dit kan tot bezwaren leiden.

Invaren verschillende ingegane pensioensoorten (hoog/laag, laag/hoog, tijdelijk OP)

Hoe worden verschillende ingegane pensioensoorten omgezet, zoals een hoog/laag constructie, die destijds is ingegaan met een bepaalde verdeling (hoog/laag)? Hoe wordt dit straks omgezet naar één persoonlijk pensioenvermogen? En hoe wordt de verhoging/verlaging toegepast? Dit ook in combinatie met bijvoorbeeld sekseneutrale omzetting?

Invaren van bestaande arbeidsongeschiktheidspensioenen en premievrijstellingen bij arbeidsongeschiktheid (AO)

Bij aan arbeidsongeschikt gerelateerde aanspraken spelen meerdere aspecten.

Denk daarbij aan:

- 1 AOP/ANW tot een onzekere AOW-datum in persoonlijke pensioenvermogens. Hoe ga je daarmee om?
- 2 Er kunnen (onvoorwaardelijke) stijgingen van pensioengrondslagen (pensioensalarissen) zijn die niet zijn gefinancierd in de technische voorzieningen.
- 3 Premievrijstelling bij AO zal analoog blijven aan de huidige situatie (collectief vormgegeven), maar niet meer gericht op de pensioenopbouw, maar op de toekomstige premies. Hoe wordt dit vormgegeven en wat betekent dit op het invaarmoment? Hoe ga je deze waarderingen aanhouden?
- 4 Mag het kapitaal worden aangevuld/verminderd ten bate/laste van het eigen vermogen bij een wijziging in de verwachte AOW-leeftijd of kan dat ook leiden tot een hogere/lagere uitkering?
- 5 Mag kapitaal (en hoe) vrijvallen bij revalidatie?
- 6 Het is belangrijk dat vooraf goed wordt nagedacht over de groep arbeidsongeschikten in relatie tot invaren.

Onvoorwaardelijke toeslagen

Een onvoorwaardelijke toeslag moet worden meegenomen in de waardering van de technische voorzieningen. Is het verdedigbaar dat deelnemers met een dergelijke toezegging geen aanspraak meer maken op de verdeling van de buffer (verdelen van overschot), aangezien die voor voorwaardelijke toeslagen bestemd was en zij daar geen aanspraak op konden maken? Hier moet van tevoren goed over na worden gedacht.

Garanties

In enkele gevallen zijn er bepaalde garanties die technisch gezien een waarde hebben, bijvoorbeeld een 'terugruilgarantie' ten aanzien van flexibiliseringstarieven (actuarieel gunstige uitruil). Hoe wordt daarmee omgegaan?

Individuele toezeggingen

Dit zijn toezeggingen die wel zijn toegezegd, maar niet zijn direct gewaardeerd in de voorziening.

PPV na invaren: Ouderdomspensioen in combinatie met partnerpensioen

Wordt na invaren het PPV gepresenteerd/behouden als een kapitaal voor OP in combinatie met partnerpensioen (PP). Of worden 2 separate kapitalen (een voor OP en een voor latent PP bij overlijden na de pensioendatum aangehouden). Als het uitgangspunt het eerste is, is een aandachtspunt dat de verhouding voor invaren vaak niet meer 100%:70% is (bijv. door conversie uit het verleden). Bij een verdeling van 100:70% na invaren zou mogelijk sprake kunnen zijn van een impliciete uitruil van PP naar OP (mogelijk toestemming van de partner)?

Overzicht van waarderingselementen – actuariële grondslagen

Het is zaak dat de actuariële waarderingsgrondslagen die worden gebruikt voor de transitie grondig worden getoetst en/of herijkt. Zijn de grondslagen passend/prudent. Denk daarbij aan de overlevingsgrondslagen, partnerfrequenties of specifieke toegepaste opslagen. Onderstaand zijn ook enkele bijzondere grondslagen nader uitgewerkt. Ook op overige onderdelen in deze bijlage raakt dit de waarderingsgrondslagen.

Sekseneutraliteit

De huidige technische voorzieningen zijn geslachtafhankelijk gewaardeerd. Voorafgaand aan / bij invaren moeten deze technische voorzieningen omgezet worden naar sekseneutrale voorzieningen. Hoe moet worden omgegaan met het vaststellen van de sekseneutrale verhouding man/vrouw? Gebeurt dit op leeftijdsniveau/geboortejaarniveau? Of per pensioenvorm? Of op een andere manier? Hier moet vooraf over nagedacht worden.

Leeftijdsverschil

In de technische voorzieningen voor latent PP wordt een leeftijdsverschil toegepast. Moet bij de waardering van de persoonlijke pensioenvermogens worden uitgegaan van dit (vaste) leeftijdsverschil, of moet een werkelijk leeftijdsverschil worden gehanteerd?

N.B. als onder de Wtp-regeling bij inkoop van pensioen wordt gerekend met een vast leeftijdsverschil in de tarifiering, lijkt het blijven handhaven van het vaste leeftijdsverschil mogelijk prima. Daarbij is het goed te kijken naar de leeftijdsverschillen van verschillende generaties (reeds gepensioneerd of de groep die vlak voor de pensioendatum zit).

Eenmalige overlijdensuitkering

Eenmalige overlijdensuitkering: wordt ook wel vormgegeven als opslag, maar dat weerspiegelt niet per se de juiste waarde van deze toezegging. Hoe wordt deze dekking gekapitaliseerd?

1-7 fictie

Sommige pensioenfondsen veronderstellen – als onderdeel van het jaarwerkproces – dat alle deelnemers op 1 juli van het jaar zijn geboren. Voor de omzetting naar persoonlijke pensioenpotjes lijkt het beter en eerlijker om uit te gaan van de werkelijke geboortedata van de deelnemers. Dit dient te worden besloten.

Overzicht van waarderingselementen – specifieke vermogensonderdelen

Kostenvoorziening

Hoe wordt de voorziening voor operationele kosten/ kostenvoorziening vormgegeven onder de nieuwe regeling. En wat betekent dit op het transitiemoment.

Bestemmingsreserves

Als er een bestemmingsreserve bestaat, zoals een toeslagdepot en/of premiedepot, is het geld hiervoor bijeengebracht door een specifieke groep deelnemers. Er dient bij de verdeling van het fondsvermogen en de eventuele herverdelingsmogelijkheid bij de standaardmethode rekening te worden gehouden met de evenwichtigheid van het invaren van de bestemmingsreserves.

Invaren DC-kapitaal

Bij pensioensoorten kan er naast een technische voorziening voor risico fonds ook een technische voorziening voor risico deelnemers zijn (DC-kapitalen). Hoe worden deze kapitalen ingevaren? Eén-op-één of rekening houdend met het bestaande inkoopbeleid bij uitdiensttreding dan wel pensionering? Hoe wordt omgegaan met verplichte vorming van een MVEV of de vorming van de operationele reserve en/of bijdragen aan een solidariteitsreserve / risicodelingsreserve?

Overige aandachtspunten

Toeslagverlening op invaarmoment

Fondsen kunnen een toeslag geven op het invaarmoment, die moet worden meegenomen in de waardering van de technische voorzieningen op de eindbalans.

5.3

Bijlage 3 – Beoordeling regelingskenmerken (FTK) en waardering in relatie tot Wtp

Bij de berekening van de pensioenverplichtingen moet een pensioenuitvoerder aanspraken en rechten waarden naar het niveau dat ze op balansdatum of op invaardatum hebben. Het is van belang dat de pensioenuitvoerder de grondslagen voor de waardering van de pensioenverplichtingen voor risico pensioenuitvoerder kritisch beoordeelt.

In bijlage 4 staat een inventarisatie van de kenmerken van de pensioenregeling die een aandachtspunt kunnen zijn in de transitie naar de Wtp. Het uitgangspunt is dat elke pensioenuitvoerder toetst of hij deze producten aanbiedt en of hij de grondslag voor de waardering moet herzien voor de transitie naar de Wtp.

Het is belangrijk om hierbij de definitie van RJ610.251 te volgen:

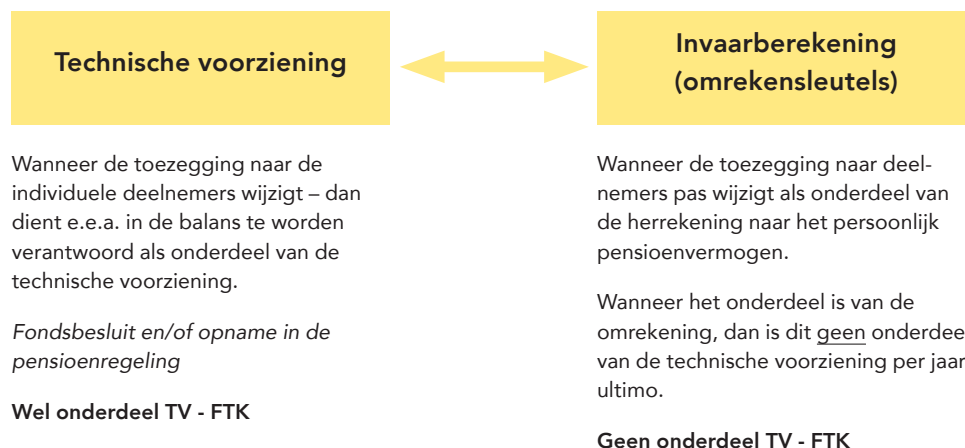
Dat uit een besluit tot toeslagverlening genomen na de balansdatum op aan het besluit voorafgaande balansdatum geen verplichting¹⁹ voortvloeit;

- A dat onvoorwaardelijke verplichtingen voortvloeiende uit besluiten die voor balansdatum zijn genomen worden verantwoord (ook al wordt het besluit pas in het volgend verslagjaar geëffectueerd); en
- B dat onvoorwaardelijke verplichtingen, voortvloeiend uit voor balansdatum vastgestelde ex ante condities, waaraan per balansdatum wordt voldaan en waarvoor geen discretie meer is voor het bestuur van een pensioenuitvoerder om een ander besluit te nemen, worden opgenomen per balansdatum.

¹⁹ Als pensioenuitvoerders die invaren toeslag willen verlenen op of net voor de transitiedatum, moeten ze het besluit over deze toeslagverlening dus vóór de balansdatum nemen.

Algemeen uitgangspunt

De beoordeling is uitgevoerd op basis van onderstaand uitgangspunt met daarbij de scheiding tussen de waardering als onderdeel van de technische voorziening, of als onderdeel van de waardering bij de omrekening van het Beschikbaar Vermogen naar Persoonlijk Pensioenvermogen.

Hieronder hebben we twee regelingskenmerken en/of specifieke pensioenproducten uit bijlage 2 uitgewerkt.

Voorbeeld 1: Ongehuwden ouderdomspensioen

(variant 1: de pensioeningang is bepalend, variant 2: kan ook na pensioeningang ingaan bij overlijden partner)

De huidige waardering laat de waarde voor de deelnemer niet zien. Als een alleenstaande deelnemer op zijn of haar UPO een ongehuwden ouderdomspensioen (OOP) ziet staan van € 1.000 per jaar, verwacht deze deelnemer deze uitkering te zullen ontvangen vanaf pensioendatum. Hij of zij is immers alleenstaand. In de waardering van het OOP houdt de pensioenuitvoerder echter rekening met een (relatief hoge) kans op het hebben van een partner. Daardoor is de waarde van het OOP tot aan pensioendatum veel lager dan de waarde die de alleenstaande deelnemer eraan toekent (feitelijk een OP-waarde).

Besluitvorming: Het bestuur heeft in 2024 besloten het ingegane ongehuwden ouderdomspensioen te waarderen als onvoorwaardelijk levenslang pensioen. Verwerking in de jaarrekening: op basis van RJ610.251 zal de pensioenuitvoerder het besluit en de financiële impact hiervan verwerken in de FTK jaarrekening van 2024.

Voorbeeld 2: Seksneutraliteit

Hoe moet een pensioenuitvoerder omgaan met het vaststellen van de seksneutrale verhouding man/vrouw? Gebeurt dit op leeftijdsniveau? Of ook per pensioenvorm? Of op een andere manier?

Huidige waarderingsgrondslag: de huidige waardering van de technische voorziening is sekseafhankelijk.

De man-vrouwverhoudingen voor waarderings met invaren en in de Wtp zijn in principe per product en per leeftijd.

Uitgangspunt: dit voorbeeld is pas van toepassing bij de waardering en omzetting als onderdeel van de conversie naar Persoonlijk Pensioenvermogen en (collectieve) voorzieningen. Dit uitgangspunt is vergelijkbaar met de waardebevestiging bij een collectieve overgang en de hiermee samenhangende koopsombepaling.

5.4

Bijlage 4 – Begrippenlijst

Begrippen	Definitie
Transitie/Invaren	De gehele omzetting van de pensioenaanspraken in de huidige pensioenadministratie naar persoonlijke pensioenvermogens in de nieuwe pensioenregeling en bijbehorende pensioenadministratie
Conversie	Het omzetten van pensioenaanspraken en/of pensioenvermogens van een pensioenadministratie systeem naar een pensioenaanspraken en/of pensioenvermogens in een ander pensioenadministratiesysteem met mogelijk een andere pensioenregeling
Maatmensen	Een subset van deelnemers van de pensioenregeling die zoveel mogelijk attributen (en risicogroepen) bevat zodat deze als testset voor de verschillende testen van de pensioenadministratie of ketenonderdelen (FAT, KAT en GAT) gebruikt kan worden.

5.5

Bijlage – Voorbeeld Financiële verantwoording inzake de verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment (DD-MM-202X)

Stichting Pensioenfonds ABC

Financiële verantwoording
inzake de verdeling
van het pensioenvermogen
op invaarmoment per
DD-MM-202X

Stichting Pensioenfonds ABC

Voorbeeld

Ten geleide

Deze financiële verantwoording inzake de verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment (DD-MM-202X) heeft betrekking op de Nederlandstalige verantwoording van een fictief pensioenfonds genaamd 'Stichting Pensioenfond ABC'.

Deze verantwoording sluit aan met de in het servicedocument beschreven stappen en vloeit voort uit de uitgevoerde werkzaamheden.

Inhoudsopgave

Toelichting	Bladzijde
Verantwoording over het invaarproces	XX
Financiële verantwoording inzake de verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment (DD-MM-202X)	
1 verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment (DD-MM-202X)	XX
2 toelichting op de besluitvorming van het bestuur en een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen	XX

Verantwoording over het invaarproces

Een door het bestuur getekende verslag, waaruit blijkt op welke wijze het invaarproces is verlopen, welke bestuursactiviteiten hebben plaatsgevonden en welke besluiten zijn genomen.

Beschrijving van de belangrijkste uitgangspunten zoals:

- Nominale dekkingsgraad
- Invaar dekkingsgraad
- Datum van de administratie van het deelnemersbestand waarmee is ingevaren.

Beschrijving van de belangrijkste keuzes vanuit het pensioenfonds gekoppeld aan de volgende onderdelen:

- Toegepaste methode voor de omrekenmethode (Standaardmethode of vba-methode) en de grondslagen waarmee deze is uitgevoerd. Per stap in dit proces verstrekt het pensioenfonds een toelichting.

Financiële verantwoording inzake de verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment (DD-MM-202X)

Verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment (DD-MM-202X)

Het aanwezig pensioenvermogen van een pensioenfonds	EUR
Eigen vermogen per einde jaar 202X	XX
Voorziening pensioenverplichtingen op basis van FTK per einde jaar 202X	XX
Totaal "aanwezig pensioenvermogen op invaarmoment"	XX

Verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment "waterval"	EUR
"Aanwezig pensioenvermogen (eigen vermogen + technische voorzieningen) op Invaarmoment"	XX
-/- Minimaal vereist vermogen (1)	XX
-/- Operationele reserve (2)	XX
-/- Solidariteitsreserve of risicodelingsreserve (3)	XX
-/- Compensatie (4)	XX
-/- Voorziening operationele kosten/kostenvoorziening (5)	XX
-/- Overige posten (6)	
-/- Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenuitvoerder (7)	XX
Totaal beschikbaar vermogen²⁰	XX

²⁰ Dit betreft het totaal beschikbaar vermogen dat kan worden verdeeld naar de individuele pensioenvermogens van deelnemers.

Toelichting op de besluitvorming van het bestuur en een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen

Het pensioenfonds geeft een toelichting op de besluitvorming van het bestuur en een overzicht van de gehanteerde (waarderings)grondslagen die gebruikt zijn om te komen tot de verdeling van het pensioenvermogen op invaarmoment.

Per onderdeel volgt de nadere toelichting:

- Minimaal vereist vermogen
 - Operationele reserve
 - Solidariteitsreserve of risicodelingsreserve
 - Compensatie
 - Voorziening operationele kosten/kostenvoorziening
 - Overige posten
 - Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenuitvoerder
- Beschikbaar vermogen (PPV)

In de toelichting wordt een nadere duiding opgenomen van stap 3, waarbij de pensioenuitvoerder toelichting geeft waar eventuele afwijkingen zijn gehanteerd bij de uitkomsten van de standaardregel.

5.6

Bijlage 6 – Guidance AG “Het tweede toetsmoment”

Het tweede toetsmoment

De rol van de certificerend actuaris richting (en onder) de Wtp

Bij de overgang naar Wtp moet er een tweede toetsmoment zijn vanuit artikel 46 lid 4b (Besluit uitvoering pensioenwet: aan te tonen dat datakwaliteit voor, tijdens en na de transitie zijn geborgd) na het invaarmoment. Daarin staat dat de accountant nog een oordeel moet afgeven bij dat tweede toetsmoment, als het ware 1 seconde na het invaren. Zoals afgesproken doen wij hieronder een uiteenzetting van werkzaamheden ten aanzien van het 'tweede toetsmoment'.

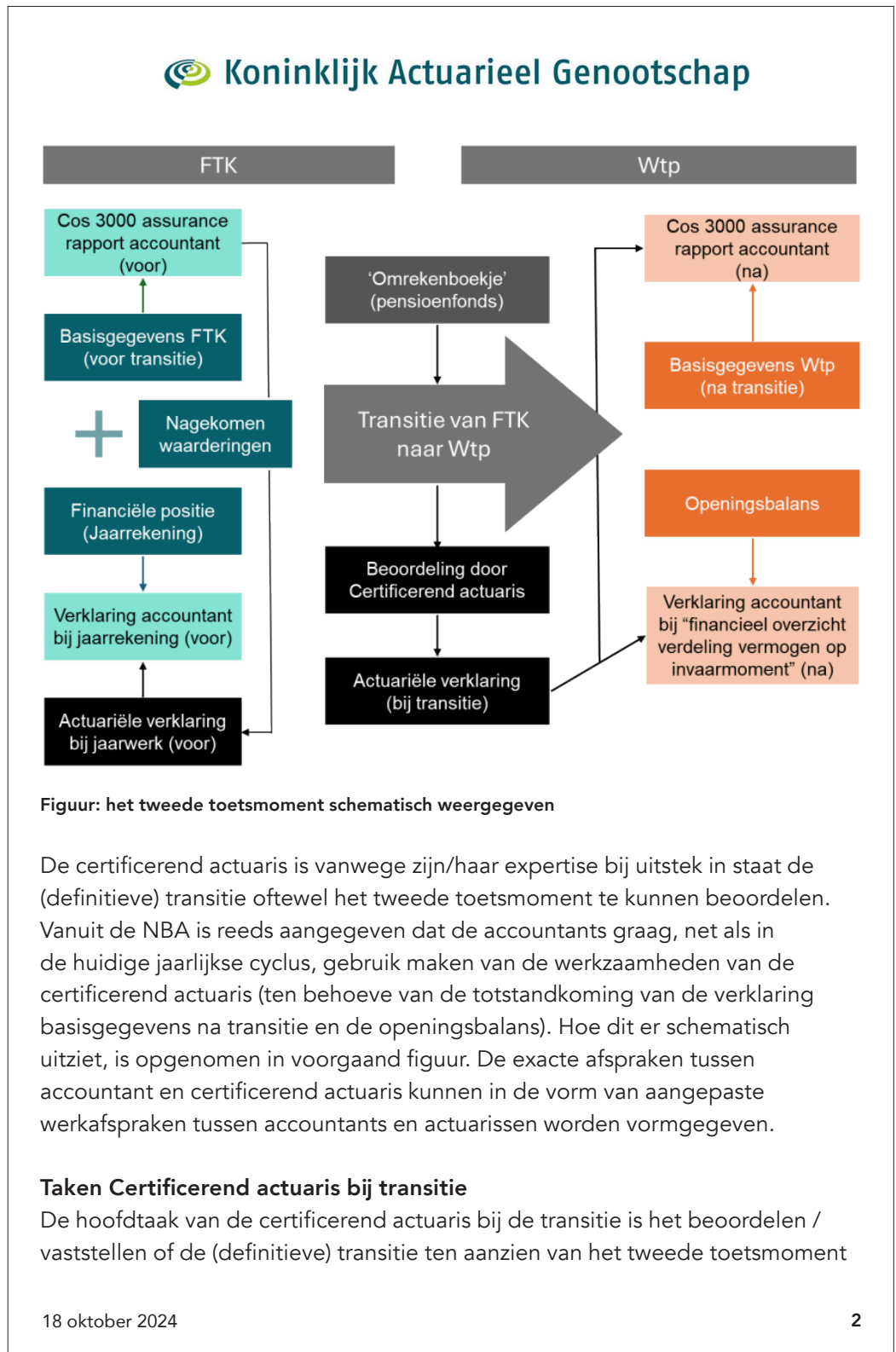
Ten behoeve van het tweede toetsmoment verstrekt de externe accountant een assurance rapport bij de basisgegevens direct vóór transitie (onder FTK) en een assurance rapport direct ná transitie (onder Wtp). Daarbij moeten (bij een uitkeringsovereenkomst) aanspraken (A) omgezet worden in persoonlijke pensioenkapitalen (B). Hoe van A naar B wordt gekomen, is sterk afhankelijk van de tussen bestuur en sociale partners afgesproken verdeelregels, de financiële positie van het pensioenfonds op het transitiemoment en de marktomstandigheden op het transitiemoment. Daarbij wordt vermogen via expliciete waarderingsregels toebedeeld aan individuen, aan de hand van actuariële en rekentechnische principes en rekening houdend met alle bijzonderheden van het pensioenfonds. Deze bijzonderheden maken de transitie complex.

Hierna is de visie vanuit het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) op onze rol als certificerend actuaris ten aanzien van het tweede toetsmoment nader uitgeschreven.

Ter informatie is als bijlage bij dit document een schematisch overzicht opgenomen van onze huidige taken en ten aanzien van de taken van de certificerend actuaris bij en na transitie.

Rol Certificerend actuaris bij transitie

De beoordeling van de omzetting (van A naar B) is bij uitstek een onderdeel waarbij de certificerend actuaris toegevoegde waarde kan bieden. Deze omzetting ligt in het verlengde van de werkzaamheden die de certificerend actuaris op dit moment doet.

 Koninklijk Actuarieel Genootschap

conform wet- en regelgeving en de overeengekomen afspraken en rekenregels is uitgevoerd (dus conform het 'omrekenboekje' zoals door het bestuur van het pensioenfonds is vastgesteld). Onderdelen van de controle zijn (voor nu nog niet limitatief):

- Beoordelen of vastgestelde actuariële waarderingsgrondslagen (zowel voor (FTK) als na (Wtp)) prudent en passend zijn en juist zijn toegepast;
- Vaststellen of de juiste marktrente (DNB-rente) is toegepast;
- Beoordelen of de sekseneutrale omzetting/waardering conform afspraken en juist is toegepast (van TV naar TV sekseneutraal en collectief actuariel gelijkwaardig, eventueel leeftijds- en of statusafhankelijk);
- Vaststellen of het minimaal vereist eigen vermogen en de operationele reserve op het transitiemoment juist zijn vastgesteld (conform afspraken en wettelijke eisen);
- Vaststellen of kostenvoorziening en andere voorzieningen juist zijn vastgesteld;
- Vaststellen of de verdeling van het vermogen (conform feitelijke dekkingsgraad op transitiemoment) conform afspraken is uitgevoerd. Denk daarbij ook aan de vorming van een solidariteits- of risicodelingsreserve, onttrekken van vermogen voor compensatie en/of inhaalindexatie en de verdeling van het restant (conform standaardmethode of VBA-systematiek en/of gerichte toedeling c.q. afwijkingen van de standaardmethode);
- Indien compensatie direct wordt verwerkt ('afgekocht') vaststellen of de compensatie conform de afspraken is toebedeeld aan de betreffende actieve en arbeidsongeschikte leeftijdsgroepen;
- Vaststellen of de overige bijzondere groepen conform afspraken zijn omgezet of betrokken, denk aan onvoorwaardelijke onderdelen (voor transitie), ongehuwden ouderdomspensioen, latent partnerpensioen en latent wezenpensioen (omgang geëerbiedigde aanspraken), tijdelijke pensioenen, PVI, etc. *Het voorgaande is in lijn met de opgestelde lijst met bijzonderheden, zoals deze apart is toegestuurd (later op te nemen als bijlage bij dit document);*
- Bij de verdeling van de overschotten conform de standaardmethode een integrale beoordeling doen per jaarlaag en bij voorkeur ook op individueel deelnemersniveau (conform huidig systeem van beoordeling van de TV);

 Koninklijk Actuarieel Genootschap

- *Bij bijzondere uitdeelregels (gerichte toedeling dan wel op basis van VBA systematiek) vaststellen of dit conform afspraken heeft plaatsgevonden. NB. Bij gebruik van de VBA-methodiek – algemeen of bij specifieke onderdelen (denk aan compensatie) – dient later bezien te worden hoe een controle kan worden uitgevoerd, dit in verband met de complexiteit van de VBA -methodiek. Denk daarbij aan de juiste toepassing, gebruik en inrichting van onderliggende modellen;*
- Vaststellen of de transitie als geheel collectief actuarieel gelijkwaardig heeft plaatsgevonden;
- Vaststellen of de startuitkering conform de afspraken is vastgesteld, in ieder geval per jaarlaag en bij voorkeur ook op individueel deelnemersniveau (vanuit persoonlijk pensioenkapitaal weer terug naar uitkering op basis van projectierendement).

Er vindt afstemming plaats over de werkzaamheden tussen actuaris en accountant.

Materialiteit

Ten aanzien van de materialiteit heeft de NBA aangegeven deze in beginsel te willen handhaven op het niveau van de controle van de jaarrekening. Des te lager de materialiteit, des te uitvoeriger (dieper) de controles moeten worden ingericht. Een perfecte controle (materialiteit van nul) is technisch niet mogelijk. Gezien het belang van de transitie en het feit dat de transitie direct iemands (toekomstige) uitkering zal raken (is niet meer slechts 'een waardering'), denken wij dat een verlaagde materialiteit voor de controles van de certificerend actuaris passend en gewenst is. In hoeverre de materialiteit kan worden verlaagd, dient met de partijen tezamen te worden vastgesteld.

Samenloop van werkzaamheden met Actuariële Sleutelfunctiehouder

Voor een groot deel van de bovengenoemde onderdelen heeft de Actuariële Sleutelfunctiehouder (AFH) reeds in het voortraject een belangrijke rol gehad:

- Zo zal de AFH reeds een beoordeling hebben gedaan op de actuariële waarderingsgrondslagen en de wijze hoe met sekseneutraliteit wordt omgegaan.

 Koninklijk Actuarieel Genootschap

- Zal de AFH het besluitvormingsproces van de afspraken (het 'omrekenboekje') reeds inhoudelijk hebben beoordeeld. Hoe is de besluitvorming tot stand gekomen (proces)?, welke overwegingen liggen hier aan ten grondslag?, hoe is een en ander vastgelegd?, hoe heeft het bestuur rekening gehouden met evenwichtigheid?, etc. De onderliggende stukken als transitieplan en implementatieplan zijn daarom belangrijke brondocumenten waar de AFH in een vroegtijdig stadium reeds kennis van moet nemen.
- Volgens de aanvullende Guidance zal de AFH ook reeds inhoudelijk de invaarmethodiek en voorlopige uitwerkingen (proefomzettingen) beoordelen.

De opzet is daarbij vergelijkbaar met de huidige werkwijze van AFH en certificerend actuaris. De AFH focust zich bij de beoordeling op het besluitvormingsproces en totstandkoming van de afspraken van de omzetting (het 'omrekenboekje') inclusief voorlopige uitwerkingen. Daaronder valt ook de beoordeling in hoeverre berekeningsuitkomsten (en onderliggende modellen en tooling) waarop de besluitvorming is gebaseerd, plausibel zijn.

Vervolgens zal de certificerend actuaris achteraf vaststellen of de omzetting ook daadwerkelijk volgens de afspraken is uitgevoerd (dus conform het 'omrekenboekje'). De certificerend actuaris focust daarbij minder op de totstandkoming van de afspraken en het besluitvormingsproces.

Als de AFH en certificerend actuaris in persoon hetzelfde zijn, kan een ander efficiënt worden uitgevoerd. Mochten AFH en certificerend actuaris verschillende personen zijn, dan zullen de werkzaamheden van de certificerend actuaris ruimer zijn, omdat de certificerend actuaris zich er dan zelfstandig van moet vergewissen dat de afspraken op zorgvuldige en adequate wijze tot stand zijn gekomen dan wel dat de certificerend actuaris (voldoende) gebruik kan maken van de werkzaamheden van de AFH.

 Koninklijk Actuarieel Genootschap**Actuariële verklaring bij transitie**

Het AG acht het wenselijk dat ook een separate verklaring wordt afgegeven bij de transitie. Dit in verband met het (maatschappelijk) belang van de omzetting en de impact voor individuele deelnemers van de pensioenfondsen. De (exacte) inhoud van deze actuariële verklaring wordt op korte termijn nog nader vormgegeven. De strekking zal wel anders zijn dan de huidige actuariële verklaring die wij verstrekken bij het jaarverslag en jaarstaten. De actuariële verklaring bij de transitie richt zich op de beoordeling of de transitie conform de overeengekomen afspraken en de wettelijke bepalingen daaromtrent (het 'omrekenboekje') is uitgevoerd.

Opdracht

De opdracht aan de certificerend actuaris in dit traject dient te worden verstrekt door het betreffende pensioenfonds. Dat betekent dat dit proces ook vanuit de fondsen moet worden gefaciliteerd.

Bijlage: Taken certificerend actuaris schematisch (huidig – naar transitie – en onder Wtp)

Art	FTK	Transitie	Wtp
126	<p>Controle TV (recht x factor)</p> <p>Beoordeling volledigheid verplichtingen, bijv. IBNR en extracomptabele posten</p> <p>Beoordeling grondslagen, waaronder kostenopslag.</p> <p>Beoordeling technische analyse, inclusief risico-premies en delta RTS.</p>	<p>Beoordeling grondslagen, waaronder sekseneutrale verhouding.</p> <p>Beoordeling toepassing verdeelregels conform implementatieplan, waaronder toedeling MVEV, OR en SR / RDR.</p> <p>Beoordeling "95%-grens" waaronder toetsing verdeling o.b.v. standaardmethode.</p> <p>Controle startuitkering.</p> <p>Controle vaststelling en toepassing compensatie afschaffing doorsneesystematiek (indien eenmalig).</p>	<p>Controle uitkering (kapitaal / factor), waaronder toepassing dempingsmethodiek (splitsing in uitkerings- en spreidingsvermogen) en eventuele aanvullingen uit solidariteitsreserve.</p> <p>Beoordeling volledigheid en toereikendheid verplichtingen, bijv. kostenvoorziening, IBNR, AOP / PVI en TV eerbiediging NP.</p> <p>Beoordeling grondslagen, waaronder kostenopslag.</p> <p>Controle vaststelling en toepassing compensatie afschaffing doorsneesystematiek (indien gespreid in de tijd).</p>
127	<p>Toetsing of OP wordt gefinancierd (= open deur)</p>	<p>N.v.t. (volgt uit beoordeling artikel 126)</p>	<p>Toetsing of OP wordt gefinancierd (= open deur) Beoordelen van de wijze waarop het pensioenfonds het realiseren van de ambities op de langere termijn heeft getoetst.</p>
↓			

Koninklijk Actuarieel Genootschap

Art	FTK	Transitie	Wtp
128	Controle koopsom pensioenopbouw. Controle koopsom risicodekkingen. Controle overige onderdelen KDP. Controle dempingsmethodiek. Beoordeling feitelijke premie.	N.v.t.	Controle koopsom risicodekkingen en dekking jaarlijkse kosten. N.B.: artikel is wel vervallen, dit lijkt ons een ommissie in de wet die nog moet worden rechtgezet. (of bij voortzetting FTK)
129	Beoordeling toeslagbeleid. Controle TBI-grens. Beoordeling of aan voorwaarden voor premiekorting / terugstorting is voldaan.	N.v.t.	N.v.t. (alleen bij voortzetting FTK)
130 (a)	Controle vermelding premie(componenten) in jaarverslag	N.v.t.	N.v.t. (vervallen, hetgeen overigens ook opmerkelijk is). Hoogte risicopremies wel relevant, zie artikel 128
131	Beoordeling financieringsafspraken. Controle vaststelling risicokapitaal overlijden Beoordeling AO-resultaten Controle berekening MVEV. Beoordeling financiële positie.	Beoordeling financieringsafspraken. Controle vaststelling risicokapitaal overlijden Beoordeling AO-resultaten. Controle berekening MVEV.	Beoordeling financieringsafspraken. Controle vaststelling risicokapitaal overlijdens- en AO risico Beoordeling AO-resultaten. Controle berekening MVEV. Beoordeling financiële positie. Beoordeling herstelmaatregelen.
↓			

Koninklijk Actuarieel Genootschap

Art	FTK	Transitie	Wtp
132	Plausibiliteitscontrole basisgegevens beleggingen Controle VEV	N.v.t.	(In huidige vorm alleen FTK) Beoordeling vul- / uitdeel- regels SR / RDR. Beoordeling evenwichtige werking SR / RDR d.m.v. 'baten en lasten'-analyses Beoordeling verloop SR / RDR.
133 (a/b)	Beoordeling eigen vermogen. Plausibiliteitscontrole DG-verloop. Controle vaststelling BDG. Controle vaststelling reële DG.	N.v.t.	Beoordeling eigen vermogen. Plausibiliteitscontrole DG-verloop (collectieve uitkeringsfase). Controle vaststelling BDG.
134	Beoordeling herstelplan. Beoordeling communicatie over korting. Beoordeling tijdslijnen toepassen korting.	N.v.t.	In huidige vorm n.v.t. vanwege koppeling aan herstelplan.
↓			

Koninklijk Actuarieel Genootschap

Art	FTK	Transitie	Wtp
135	Beoordeling eigen onderbouwing PP Beoordeling vaststelling risicohouding Beoordeling toetsing risicohouding Beoordeling ALM-studie Beoordeling vaststelling strategisch beleid Beoordeling risicomangement (grenzen / randvoorwaarden / uitvoering) Beoordeling gebruik derivaten Beoordeling beleggingsrapportages Beoordeling ESG-beleid Toetsing marktwaardering Toetsing bestaan / werking beleggingscyclus	N.v.t.	Beoordeling eigen onderbouwing PP Beoordeling vaststelling risicohouding op cohortniveau. Beoordeling (toetsing) risicohouding Beoordeling ALM-studie. Beoordeling vaststelling life cycle / portefeuille op collectief niveau. Controle of feitelijk beleggingsbeleid in lijn is met strategisch beleid ¹ . Indien opheffing leenrestrictie wordt toegepast: controleren of beleid in lijn is met de risicohouding van die populatie en of de verdeling conform de rekenregels geschiedt (ook indien vermogens negatief zouden worden). Toetsing maximale exposure beleggingsrisico Beoordeling risicomangement (grenzen / randvoorwaarden / uitvoering). Beoordeling gebruik derivaten. Beoordeling beleggingsrapportages. Beoordeling ESG-beleid ² . Toetsing marktwaardering. Toetsing bestaan / werking beleggingscyclus
↓			

¹ Er moet bijvoorbeeld een leeftijdsafhankelijke renteafdekking plaatsvinden binnen de solidaire premieregeling. Aangezien het bestand nooit constant blijft, is het van belang dat dit goed gemonitord wordt.

² Beoordelen van de wijze waarop in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen en controleren of de feitelijke uitvoering van het beleggingsbeleid voldoet aan het beleid van het pensioenfonds en wet- en regelgeving hieromtrent.

Koninklijk Actuarieel Genootschap

Art	FTK	Transitie	Wtp
136	Toetsing aanwezigheid leningen Beoordeling kenmerken leningen	N.v.t.	Toetsing aanwezigheid leningen. Beoordeling kenmerken leningen
137	Beoordeling toeslagbeleid Controle TBI-grens Toetsing maximale (inhaal-) toeslag Beoordeling communicatie over toeslagen	N.v.t.	Controle beschermingsrendement, micro / macro langlevens en rente. Controle overrendement beleggingen, micro / macro langlevens. Controle toepassing toedingsregels (toename/daling pensioenuitkering). Beoordeling communicatie over resultaatdeling, waaronder het narekenen van de communicatiebedragen van in ieder geval enkele deelnemers van verschillende groepen en leeftijden. Toepassing gebruik compensatiedepot.
138 139 140	Beoordeling herstelplan Beoordeling concrete maatregelen Toetsing aantal jaren tekort	N.v.t.	Toetsing of MVEV niet langer dan 12 maanden onder niveau is.